

antologija svetske književnosti

Mempo Đardineli

DESETI PAKAO

Mempo Đardineli
Deseti pakao

„Ti si otac vatre, plamena rođak; Više gori i prži se onaj ko te više voli; Ljubavi, ti pržiš i telo i dušu onom ko najviše te prati, Uništavaš ga celog, kao granu u vatri.”

ARHIPREZVITER IZ ITE, El libro de Buen Amor

„Bože, brate, na šta smo sve spremni da bismo pobjegli od samoće! Kroz kakav sve pakao nećemo proći da bismo odagnali naš strah!”

HOSE MANUEL FAHARDO, Carta del fin del mundo

Za Sabinu Krstiteljku i za Luisa Sepulveda.

I za Osvalda Sorijana, za uspomenu.

Jedan

Sve vreme sam znao da je ono što činim užasno ali, ipak sam to uradio. Prošavši jednom kroz vrata Pakla, više se nisam zaustavljao, kao kugla koja postaje brža i snažnija srazmerno svom kretanju. Nije mi bilo važno koliko ću čunjeva da oborim. Samo mi je bilo važno da se kotrljam.

Čovek, uoči svog pedesetog rođendana, koji se oseća ispunjenim, jer je uradio ono što je želeo i što je mogao da uradi, ili se dosađuje ili je uznemiren, može da bira samo između dve stvari: da se prepusti starosti, zadovoljan onim što je uradio ili pak frustriran zbog onoga što nije; ili da ispali poslednje metke na sve ili ništa. Ja sam se odlučio za ovo drugo. Gris me je u tome ohrabrila. Potpuno nesvesno.

Reći ću vam: Resistensija je grad koji je moja majka nazivala Gradić Pejton, po jednoj seriji koja je bila veoma popularna prvih godina crno-bele televizije: Đavolji kotao, ne znam da li se sećate. Kao i Gradić Pejton, Resistensija je grad koji se nalazi u Severnoj Americi, ali je na kartama ucrtan na pogrešnom mestu, stegnut kaišem neverovatnog siromaštva kakvo Amerikanci nikada ne prikazuju. Tamo se nikada ništa ne dešava sve dok se jednog dana ne dogodi mnogo toga. Ludimo od vrućine, to nam je jedino objašnjenje za stvari koje se dešavaju, kada se dese. Ja ne znam zbog čega, ali jedne večeri - jer se inače sve dešava noću - poludimo. Ostaneš bez novca, ili bez piva, ili ti je dosta istih gluposti na televiziji i osetiš da bi trebalo da učiniš nešto. Da razbiješ nešto, da sve pobacaš, da se izdereš na komšiju, udariš svoju ženu, ne znam, nešto. Bio sam umoran, ali nisam bio nesrećan čovek. Pre pedesete već sam se dva puta razvodio, sinovi su mi studirali, jedan na univerzitetu u Buenos Ajresu a drugi na univerzitetu „Nacional” u Kordobi.

Živeo sam sam u jednoj ogromnoj kući u kojoj sam na gornjem spratu, u prostranom potkrovlju, imao lep stan. Na donjem spratu živela je moja majka, već bakica, o kojoj se brinula jedna veoma fina

i sposobna žena iz Korijentesa od šezdesetak godina po imenu Rosa. Njih dve su bile veoma religiozne i živele su svoje živote jednostavno i mirno, čedno, u svom svetu. Imao sam dobar posao, radio sam samostalno i dobro sam zarađivao. To mi je omogućilo da budem ono što se u jednom gradu kao što je Resistensija sa važnošću naziva divnim sinom. Jedini moj greh bila je tajna veza koju sam imao sa Gris. Ona, udata. Za mog najboljeg prijatelja.

Nemojte sad da mi pridikujete: sve je bilo u redu, četiri godine je to bila savršena veza. Griselda je fantastična žena. Ne samo zato što je lepa, već zbog toga što na svetu nema osobe sa kojom čovek može toliko da se zabavlja: brzo i briljantno misli, a osim što je oštromna, ljupka je kao anđeo, a njena mudrost me uvek zbunjuje i oduševljava. Sve to je, izvinite, eksplozivna smeša. Strastvena i luda u intimnom životu, i ona je bila umorna od toga da igra ulogu savršene buržujke iz Resistensije. I pre nego što smo postali ljubavnici prestala je da odlazi u klub Ikebane, da učestvuje u aktivnostima Udruženja obolelih od raka, čak nije više odlazila na sastanke Društva Svete trojice za saradnju među školama. Nije više želela da gubi vreme izmišljajući razne aktivnosti, da za bilo šta traži dozvolu niti da se zbog bilo čega oseća krivom. Ono što je Gris želela jeste da se zabavlja, da uživa, da živi u pokretu i da bude voljena. Sve što joj dobričina Antonio nije pružao.

Našu vezu smo započeli skoro slučajno, pre tačno četiri godine, ali vam neću pričati kako je sve počelo. Nema potrebe. Verujte da je bilo senzacionalno, uzbudljivo i da u životu nisam upoznao takvu ženu, tako vatrenu, niti sam ikada osetio toliku toplinu. Nikada se nisam predao nijednoj ženi kao što sam se predao njoj, niti sam video ženu sposobnu za takvo predavanje, hoću reći za potpunu čulnost. Znali smo se još odavno, barem deset godina, i mislim da nijedno od nas nije maštalo o onom drugom. Zbog društvenog pritiska ili ko zna zbog čega, čitavu deceniju nismo jedno prema drugome osećali seksualnu privlačnost. Sve dok jednoga dana nije nešto puklo, bum, neka bomba, i dok se pod ruševinama nismo kao puzavice upleli jedno za drugo, sjedinjeni poput dva metala u jednom kotlu.

Griselda je bila nekoliko godina mlađa od mene. Nikada nisam znao da li sedam ili osam, uvek je krila godine. To je činila sa

najvećom ljupkošću, koja ne može ni sa čim da se uporedi. Ležeći gola na krevetu, obožavala je da je jednostavno posmatram, dok lagano i nežno masturbiram, a ona se izvija kao akrobatkinja, senzualna poput boginje, i izazivački me pita da li bih mogao da je zamenim za dve devojke od dvadeset. Zatim se bacala preko mene i jezikom mi prelazila po telu, zaustavljajući se na najosetljivijim delovima, rebrima, pazuhom, međunožju, ušima, govorila mi da budem miran i uzimala me nežno, na način koji ne bih bio u stanju da opišem. Uzjahala bi me i njihala bokovima, kružeći. Volela je da joj nežno milujem grudi, obožavala je da se igram njenim debelim bradavicama, bradavicama majke koja je darovala život, zatvarala je oči i tražila od mene da joj govorim najbezobraznije stvari, da je vređam, da joj nežno govorim da je najveća kurva u celom Čaku. Bila je sjajna: vodila je računa o svom uživanju ali i o mojem, a ja sam posmatrao njen osmeh zadovoljstva kao da gledam Đokonda pred poziranje, kao da zamišljam Devicu Mariju dok doji Isusa Hrista. Iznenada bi uzviknula da joj dam svoje mleko, da joj sve mleko dam, da se zbog nje potpuno sasušim i govorila mi da je ona voda, more i da je gledam dok se izliva. Drhtala je, tražila od mene da nastavim da joj pričam, da se zakunem da je volim i da joj to govorim ližući joj uvo. Ja sam to činio jer je to bilo tačno, jer sam je voleo više od svega na svetu i zato što obožavam da pričam dok to radim. Znao sam da Griselda obožava to što mogu da vodim ljubav i u isto vreme toliko pričam.

Nema potrebe da govorim više: voleli smo se i nakon prvih susreta, nakon prva tri ili četiri meseca, kad smo prevazišli osećanje krivice, počeli smo da pletemo niti najdublje ljubavi: bila mi je i prijateljica, ja sam joj davao razne savete, vodili smo beskrajne razgovore o deci (njene dve ćerke su već adolescenti iako mlađe od mojih sinova), toliko su nas zabavljali gradski tračevi, zajednički prijatelji i njihove frustracije, Nautički klub, mali provincijski univerzum u kojem smo se kretali. Svakako da smo razgovarali i o našoj tajni u kojoj je ležala naša snaga jer smo se još od početka zakleli da niko ni sa kim, ali apsolutno ni sa kim, neće govoriti o ovoj vezi. Jedino o čemu nikada nismo razgovarali je, naravno, bio Antonio. Osim što mi je bio prijatelj i što je bio njen muž, bio je i moj ortak u Nordeste Argentino nekretninama.

Naravno, znao je. Barem sam ja uvek bio ubeđen da zna. Žena kao što je Griselda svakako može da prevari bilo koga, ali ne i svoga muža, a naročito ako muž nije glup. A Antonio nije bio. Nikada mi nije bilo jasno zbog čega se tako ponaša, ali istina je da nikada nije načinio ni najmanji gest, nikada je nije ispitivao niti je prema meni pokazao bilo kakav bes. Nikada. Uvek je sve prihvatao u tišini. Bio je rogonja i posmatrao je sa strane. To me je dovodilo do ludila i ponekad do besa, želeo sam da mu kažem, da viknem da mu preuzimam ženu i da ne bude tolika budala, osećao sam poriv da ga izmlatim i da ga pitam kog đavola ćuti. Zapravo, ne mogu tačno da kažem od kada je znao za nas, ali znam da je znao. I Gris je znala da on zna, ali o tome nismo razgovarali.

Znam da je ovo što vam pričam budalaština, čista podlost, ali sam naumio da ispričam onako kako se sve događalo. Bez straha i pretvaranja. Otvoreno i bez uvijanja. Kada smo bacili kuglu, sve je postalo toliko jasno i očigledno da mi je još uvek smešna bedna ljudska naivnost. Čak mi se ne čini ni nežnom; čini mi se glupavom. Zato što ovde ljudi obično veruju u ono u šta ne bi trebalo i odmah se upecaju. Suviše je rasprostranjena, suviše je prisutna u gradu glupost među ljudima da bi čovek prema njima osećao samilost. To je dužnost političara ili sveštenika koji uvek lažu i obećavaju ono što čak i ne poznaju, tako da je, barem ovde, najbolje biti očigledan. Ponegde je suptilnost suvišna. Ne možete davati kavijar kokoškama.

Kada smo jednog popodneva vodili ljubav i posle toga, iscrpljeni kao biciklisti posle Tour de France, zapalili cigaretu, rekao sam joj, najnormalnije, kao da se igram:

- Trebalo bi da ubijemo tvog muža.

Ne razmišljajući o težini mojih reči, kao da je u stvari bilo važno da ne izgovorim ime svog prijatelja, i ne pokušavajući da mi protivreči, Griselda je prosto rekla:

- A kako da ga ubijemo?

Dva

Ne znam - odgovorio sam. - Da mu lopatom razbijem glavu.

Nasmejala se kao da sam napravio dobar šakljičvic, ne jedan od onih koji zaslužuju gromki smeh već jedan učitiv smešak i možda malčice nervozan.

Ali, to sam i učinio. Dogodilo se to sledeće večeri u dnevnoj sobi njihove kuće. Dogodilo se baš te večeri iz prostog razloga što smo nekoliko sati ranije, tog popodneva naplatili u kešu tri kupoprodaje, skoro dvesta hiljada dolara koje smo stavili u sef u Nekretninama i koje smo imali nameru da sledećeg jutra položimo u Banko Rio.

Posle jela, kao tolikih večeri kada sam odlazio njihovoj kući na večeru i kada sam ostajao do ponoći ćaskajući o poslu, praveći planove za nekakvu trgovinsku operaciju, od onih koje su nam omogućile tolike beneficije, Antonio i ja smo razgovarali o sledećem lovu na jedan plac u Vilja Paranasitu. To je bilo novo gradilište i sigurno da neće postojati sve ono što smo mi imali nameru da ponudimo: čak se nije znalo ko će izvesti radove vezane za struju i pijaću vodu niti asfaltiranje, još uvek je bilo problema gde da se smesti jedna mnogočlana porodica, i na kraju, jedino je dobro bilo za nas: petsto placeva u blizini jedne pritoke reke Parana, koja je zaista bila dva meseca godišnje predivna, u proleće, ali tokom ostalih meseci u godini bila je leglo zaraze, baruština. Mi ćemo ih ponuditi kao budući regionalni raj, planirao je Antonio koji je za prodaju bio pravi čarobnjak, četvrt koja će biti kao park sa vodom, suncem i nezagađenom prirodom, najbolja investicija Merkosura i, smeja se, đubre jedno, jer je znao daje u stanju da Lučaninu proda obelisk.

Griselda je ustala da skuva kafu. Posle jednog minuta prekinuo sam Antonija rekavši mu da sam zaboravio nešto u kuhinji i otišao sam za njom.

Sigurno je savršeno dobro znao da sam odlazio zbog nje u kuhinju i da smo se tada pipkali, ali nikada nije reagovao, nikada ništa nije preduzeo. Bio mi je prijatelj i vrlo dobro znam da nije bio nikakav

glupan; bio je lukav, pametan, briljantan za posao. Koji je moj onda ćutao? Ne znam, niti ću to ikada saznati. Već sam rekao da me je to izluđivalo jer me je podsećalo na moju majku, toliko ludu da je celog života ćutala dok ju je moj otac varao, uz to i tukao. Kao dete, sa sestrama, rastao sam slušajući te batine i gledajući mamu sa modricama, povređenu, nemu, uprkos svemu. Izluđivala me je tišina. Ta ćutnja, to krotko prihvatanje. Mrzim tišinu, ubija me, tera me u očaj, ne razumem zbog čega ćute i sklanjaju se u ovaj gluvi zaklon. Mislim da ih ne osuđujem, jer oni koji ćute kao da imaju neko tajno oružje, moćno, ne znam, jebu me oni što ćute. Prezirem stoike, obazrive, usrane, ispravne. Voleo bih da je majka bila manje rezignirana, da se odupirala, da je protestovala, da je rekla nešto ili da je mog starog lupila lopatom u glavu. Ali ništa od toga. Ubijala me je mamina nemoć ali sam vremenom postao očajan zbog svoje sopstvene, jer sam mnogo puta pomislio da ubijem mog starog. Mislim da to nisam učinio jer je umro pre toga. Paradoksalno, spasao ga je onaj jak infarkt. Da nije njegovo sopstveno usrano srce, ja bih ga ubio.

Kada sam ušao u kuhinju, Griselda je bila veoma nervozna, rastrojena. Već sam joj telefonom rekao šta će se dogoditi te večeri, a ona je slušala razgovor o novcu koji se nalazio u sefu u Nekretninama. Jednim pokretom glave zatražila je od mene da to ne učinimo i tiho promrmljala da je to ludost, molim te, nemoj, ali sam se ja zaputio pravo ka baštovanovoj lopati koja je uvek stajala pored kuhinjskih vrata sa zadnje strane. Bila je od kaljenog čelika i još uvek je bilo malo sasušene zemlje na oštrici. Zgrabio sam je i video da se Griselda naslonila na šporet gledajući u mene, jednostavno me je gledala svojim predivnim sivim očima koje su mi se iznenada učinile praznim. Odmerio sam težinu lopate u vazduhu, vratio se u trpezariju i s leđa njome tresnuo Antonija u potiljak.

Tako, bez ponavljanja, razbio sam mu glavu jednim udarcem lopate.

Ili sam tako verovao, jer je Antonio pao na pod izvijajući se kao patka pogođena sačmom, ali sam ja istog trenutka primetio da diše. Iako je krv počela da mu curi iz nosa i usta, jedan tanak, taman mlaz, lepljiv i gadan, Antonio je disao.

Ne znam da li ste ikada nekoga ubili. Nije to lako. Ili je, u stvari, život jači impuls nego što mislimo. Ili ima života koji su neverovatno krhki, sigurno ste videli one smrti koje zovemo idiotskim, momak na biciklu padne i umre od jednog blagog i glupog udarca; ili onog koji pogine u saobraćajnoj nesreći jer su mu se otvorila vrata dok su svi drugi ostali nepovređeni. Na kraju, postoje ti krhki životi, kao leptirovi, kao životi insekata koje neko spljeska jednim udarcem šake čak ne ni naročito jakim. Ali, postoje drugi životi koji su veoma čvrsti, životi kao od čelika, srca koja ne prestaju da dišu čak i ako ih izbaciš gojzericom. Antonio, kurvin sin, bio je od onih čvrstih. Čutao je, naravno, i kada su ga ubijali, on je čutao, trpeo je.

Kada sam shvatio da je i dalje bio živ, na tren sam pomislio da će Griselda da prohisteriše. Podigao sam pogled da bih je umirio, ali sam se susreo sa njenim hladnim, sivim očima koje su sa zanosom posmatrale prizor.

- Bože, živ je - rekla je nekoliko puta.
- Nađi mi nož, najveći koji imaš u kuhinji.

Ona je otišla da ga potraži a ja sam ostao da posmatram to pobeđeno telo. Mora da mu je mozak mrtav, pomislio sam, ali je to bilo zdravo telo i zbog toga je disao. Pokušao sam da zamislim gde ću da mu zabodem nož. Nisam hteo da naiđem ni na jednu kost niti sam hteo da ga iskasapim i da se isprljam. Gadio sam se krvi; osećao sam odvratnost i užurbanost. Odlučio sam da ga jednim potezom zakoljem.

Griselda mi je dotakla rame i pružila jednu ogromnu brazilsku kamu, veoma neobičnu, za koju se ne sećam da sam je ikada video u kuhinji. Bila je savršena.

Nekoliko puta sam isprobao pravac uboda spuštajući pa zatim dižući nož iznad Antonijevog vrata. Kada sam ga treći ili četvrti put podigao, ne razmišljajući mnogo, snažno sam mu zabo njegovu oštricu.

Bilo je strašno: tip je poskočio kao da su svi refleksni pokreti u njegovom životu bili rezervisani za ovaj kraj; iako sam mu prerezao dušnik i napravio rez s kraja na kraj koji mu je skoro odvojio glavu od trupa, nije odmah izdahnuo.

Ne znam ni kako je disao, kurvin sin, ali je bio živ. Krv je bila posvuda, čak sam je i na obrazima osećao, toplu i gustu, kao kremu

za brijanje u berbernici.

Ustao sam i video da polako umire. Krvario je po tepihu, glava mu je bila okrenuta kao polomljena statua, u jednom nemogućem, apsurdnom položaju.

- Zavidljivo - rekla je Griselda.

Pogledali smo se, očarani, kao da se prvi put pojavljujemo u Svetskom spektaklu. Usta su joj bila potpuno otvorena i ubrzano je disala kao kad je bila uzbuđena, uzavrela.

- Šta ćemo sada?

- Na voz - promrmljao sam. - Podrazumeva se da treba da bežimo.

- Molim te, pobrini se da bude mrtav - zajecala je. - Molim te...

- Mrtav je - rekao sam - kao ono pile koje si poslednji put jela. Ali, hajdemo sada odavde, uskoro počinje.

- Dobro - rekla je došavši k sebi, pribranim glasom, kao da se sve iznenada promenilo. - Onda idi, operi se. Odmah dolazim.

Krotko sam je poslušao i ustao. Desna ruka me je bolela, očigledno od ona dva udarca koja sam njome zadao. Uputio sam se na kraj hodnika gde se nalazila spavaća soba supružnika. Mislio sam da se istuširam i rekoh sebi da će biti neizbežno da upotrebim pokojnikovu odeću. Neće biti prvi put, nosili smo istu veličinu i bezbroj puta smo razmenjivali košulje, sakoe i džempere.

Hteo sam da uđem u spavaću sobu kada sam začuo zvono na ulaznim vratima.

Sledio sam se.

Tri

Griselda mi je iz dnevne sobe dala znak da ćutim, da budem miran, i otišla je da otvori vrata. Začudilo me je da nije čak ni pitala ko je i kada sam je šapatom pozvao da bih joj dao znak da to učini pre nego što otvori vrata, već se našla naspram neke debele žene u spavaćici i sa papilotnama na glavi uvijenoj u maramu. To je bila Karmensita Barrios, žena jednog od najomiljenijih zubara u Resistensiji, jednog poznatog tipa koji je bio predstavnik Peronističkog pokreta, ali nije bio lopov. Jedan veoma redak slučaj.

Čuo sam kako je rekla da je čula neki čudan zvuk, u stvari, neće da se nameće, ali ako Griseldi treba nešto, a ako ne, uostalom, bolje da ide jer je prilično kasno. Dok je sve to govorila nije prestajala da izvija glavu ne bi li uspela da preko Griseldinog ramena nešto vidi. Naravno da me je videla. Kretenuša me je videla u spavaćoj sobi Antonijevih i sigurno su na nju ostavile jak utisak mrlje od krvi na mojoj košulji jer je rekla:

- O, gospodine Romero, jeste li povređeni?

Tim recima je kretenuša zapečatila svoju sudbinu.

Griselda je nije sprečila i pustila ju je unutra. Prizor koji je žena videla u trpezariji očigledno je za nju bio i suviše strašan: najpre je počela da se glupavo smeje i ne shvatajući šta se zapravo dešava, pomišljajući možda da je reč o šali. Bio je to histeričan smeh, ha-ha, kao da Antonijevi i njihovi prijatelji obožavaju da se igraju ubijanja i da svoju odeću i tepihe mažu sokom od paradajza, ha-ha, ali je ubrzo shvatila da nije bila šala. Stajala je ukočeno, otvorenih usta, skroz otvorenih, kao da hoće da zaurla tako da joj je brada drhtala iznad ogromnog podbratka i uzimala je vazduh da bi ispustila taj krik.

Griselda je primetila isto što i ja, i kao i ja odlučila da ova žena ne sme da ostane u životu. Možda joj ništa više nije bilo važno jer je zgrabila žarač iz kamina, tog apsurdnog kamina koji sam godinama ismevao jer nisam mogao da podnesem Antoniovu sklonost ka kiču - ko je još video kamin u Ćaku. Griselda je čvrsto stegla žarač i

krenula prema debeloj Barios kao rimski vojnik i zabila joj ga među lopatice. Tako ga je jednim jedinim udarcem zarila u nju kao u sir. Ja nikada nisam video ništa slično niti bih i pomislio da je moguće da jedan štap, ma koliko tanak, može tako lako da prođe kroz ljudska leđa. Ovoga puta video sam da je moguće. Video sam da je Griselda bila izuzetno jaka i da je kao i ja bila sposobna da divljački ubije.

- Bravo, ortak - bilo je jedino što sam izustio glasom koji mi se učinio kao da nije moj, kao da je neko drugi govorio.

- Treba je dokrajčiti - rekla je Griselda, i dok se žena koprcala ležeći na podu potrbuške i krvarila kao svinja u klanici kada joj prerežu grkljan nakon smrtnog udarca, uzela je brazilsku kamu kojom sam ja zaklao Antonija i učinila isto sa debelom, jednim potezom po potiljku koji ju je grubo umirio i opustio kao neku izduvanu lutku.

- Ovo je ludost - rekla je. - Ne mogu da verujem...

- Isti smo, draga moja - odgovorio sam. - Samo nedostaje da na njih bacimo zemlju - rekao sam smejući se čudno nervoznim glasom, kao da je tuđi, koji je izlazio iz mojih usta ali ga nisam prepoznavao.

Ne umem da opišem način na koji me je pogledala, pogled joj nije ništa govorio ali je svoje sive, vlažne i lepe oči prikovala za mene.

- Taman posla - rekao sam - moramo da odemo odavde pre nego što ceo komšiluk nastavi da dolazi.

Tako smo odlučili da napustimo kuću, oboje umazani krvlju, bez odlaganja, ne mareći mnogo što su mogli da nas vide. Griselda me je zamolila da je sačekam trenutak i otišla u spavaću sobu gde je spakovala jedan mali kofer, uzela sav novac koji je bio na raspolaganju u sefu i za nekoliko minuta se vratila u dnevnu sobu. Za to vreme ja sam se posvetio posmatranju scenografije kao hladan i bezvoljan regisseur iz pozorišta. U ruke mi je stavila pištolj i sagla se da pretraži muževljev novčanik.

- Možda će nam zatrebati, nadam se da umeš da ga koristiš - govorila mi je dok je brojala novac i stavljala ga u svoj novčanik. - Skupila sam oko dve hiljade. Umeš li da pucaš ili ne?

- Nisam pucao od vojske, ali mogu da razlikujem kad je napunjen a kad nije. Ovome je burence puno a ima i prigušivač.

- Mislim da je kolt 38 - rekla je. - Antoniova posla, nikad nisam znala kog đavola ga je kupio, kakva ironija.

- Zbog čega ironija?

- Zbog toga što ćeš ti da ga upotrebiš, ti koji si ga ubio jednim udarcem lopate - i opet se nasmejala, suvo i neprijatno. Nikad je do te noći nisam čuo da se tako smeje. - Dobro, hajdemo, daj ga.

U tom trenutku, kada smo se zaputili ka vratima, ponovo je zazvonilo zvono na vratima i ja sam još jednom ostao sleđen kao zaustavljen filmski kadar, jedino sam mogao da se nasmejem. Ispustio sam jedan iskren grohot, iznad svega zabavan.

- Ludost, već sam ti rekla - prokomentarisala je Griselda i takođe se nasmejala.

Ovoga puta sam sam otvorio vrata, i to onakav kakav sam bio, široko se osmehujući u košulji koja je cela bila umazana krvlju, sa jaknom u ruci i sa „trideset osmicom” ispod jakne.

Pred vratima je stajao jedan od momaka iz picerije Katuru. Smestio je motor pored ulaznih vratanca i tražio broj, drugi broj.

- Ovo je...? - uspeo je da izusti pre nego što se i on sledio videvši me svog krvavog. Ne znam šta li je to video iza Griselde i mene.

- Baš šteta, momak - rekao sam mu, uistinu ožalošćen i žaleći tu nepotrebnu smrt, možda najgluplju i najbeskorisniju na svetu.

Pritisnuo sam okidač i upucao ga jednim metkom posred grudi. Dečko me je najpre pogledao sa čuđenjem, sa glupim osmehom neverice i odmah zakoračio unazad, neobično, kao da je pucanj imao odloženi efekat. Zavrteo se oko svoje ose kao limeni lutak kojem se najednom prekide konopac i pao na leđa, opružen, onde, otvorenih očiju, tražeći neko nemoguće objašnjenje u nebeskoj tami.

- Hajde da ga odnesemo unutra, ništa se nije čulo - rekla je Griselda dok se saginjala da uhvati momka za nogu i odvuče ga u kuću.

Ubrzo zatim shvatio sam da pucanj nije izazvao nikakvu buku.

Odvukli smo mladića u kuću i ne znajući tačno šta činim, polumehanički, zgrabio sam motor i uneo ga, prelazeći preko mladićevog leša i pustio ga da padne u hodniku koji je vodio u dnevnu sobu. Griselda je pogasila svetla i dok je zaključavala vrata, otišao sam do kola i upalio ih. Kada me je Griselda stigla, rekla mi je da je ponela još i nešto nakita i pasoš, za svaki slučaj.

Zaista mi u tom trenutku ništa nije bilo važno. Osećao sam se beskrajno uzbuđen kao da mi je adrenalin došao do tačke koja probija merač i sada ne može da se spusti. Još vam nisam rekao da

od svojih četrdesetih imam visok pritisak i da mi u prilikama kao što je ova pritisak toliko skoči da me veoma boli glava, imam nesvesticu i nepodnošljivo zujanje u glavi, začudo, ukoči mi se. Ne znam, smešno je, jer se u tim prilikama uopšte ne osećam dobro, ali mi se ukoči i bude tvrd kao bejzbol palica. Jednom sam pročitao da se to zove nešto kao „prijapizam” i obično je veoma bolno. U redu, ali mene ne boli. Ili valjda jedino mislim na visok pritisak i na strah koji osećam, neku vrstu smrtonosne vrtoglavice koju izaziva visok pritisak.

U redu, ništa živo mi nije bilo važno u tom trenutku. Zbog toga se i nisam zadržao da izbrišem tragove niti da obavim sve one gluposti koje ubice uvek urade na filmu i koje su obično toliko potrebne, tako da jedna jedina i najmanja greška može da ih otkrije. Ne, ja za sve to nisam mario. Čak sam i priželjkivao da svima bude savršeno jasno ko je započeo ovu predstavu.

U svakom slučaju, za mene neobjašnjivo, Gris je u kola unela nož i žarač.

- Nek se malo potruđe - rekla je, smejući se - neka barem moraju da se napregnu i da malo razmisle i povežu konce.

- Možda tim svinjama to bude suviše veliki izazov - nastavio sam šalu.

Smireno sam normalnom brzinom krenuo ka svojoj kući.

Bilo je užasno toplo, već sam vam rekao, ali nas dvoje više volimo da nam prozori budu otvoreni uz klimu koju sam pustio na najjače. U nekoliko barova i kafića bilo je ljudi, kao obično, ali nismo marili što nas vide zajedno, po mraku i u mojim kolima. Bio je to prvi put i ujedno i poslednja prilika koju će grad imati da nas vidi zajedno. Nikad nismo bili zajedno na javnom mestu; Griselda i ja smo znali da se o nama čak nije ništa ni šušalo. Jedan od naših trijumfa u čijem smo ukusu uživali, bio je baš taj da im zametnemo trag.

Tako sam sada pozeleo da lagano hodam i svratim u Klark, La Bijelu, Nino i sve barove koji mi se nađu na putu. Griselda Antonuti sa Alfredom Romerom. Zajedno, u njegovim kolima, jednog utorka oko ponoći. Neka govore, neka se grizu za jezik, neka svisnu.

Četiri

Zaustavio sam se ispred svoje kuće, zamolio Gris da me sačeka u kolima i ušao.

Reći ću vam nešto o svojoj kući jer je ona jedna od stvari na koje sam veoma ponosan. Radi se o jednoj staroj zgradi od onih što ih još uvek zovu bogataškim. Kupio sam je pre neku godinu budzašto nakon što su Lundgrenovi, Šveđani, pomrli, a jedina živa, Marija Lusita, usedelica, odlučila je da ode i živi u Kordobi. Prošle su teške godine kada je bilo puno vojske i gerilaca koji su se igrali rata. Konačno, svi znamo šta se dogodilo, iako danas mnogi žele da izmisle drugačiju priču, mada meni nije bilo tako loše. Tih godina sam se razveo od Kristine, moje druge žene, i otišao da živim u Misiones. Hteo sam da odem što dalje od haosa u kojem je bila ova zemlja. Ispostavilo se da je Posadas prilično miran grad u kojem je bilo moguće napredovati. Tamo sam proveo sedam godina i započeo posao sa nekretninama. Kada je jednom Antonio došao da me poseti, na putu za Kataratas sa Griseldom i devojčicama koje su tada bile male, odlučili smo da se uortačimo. Još uvek tamo imamo filijalu.

Naravno, među prve uspešne poslove ubrajam kupovinu njegove i moje kuće. Kada nas je Marija Lusita zamolila da se postaramo za prodaju starog pansiona Lundgren, ja sam odmah uočio dobru priliku. Cena koju sam joj predložio bila je cena placa, ali sam joj rekao da baš u ovom trenutku tržište opada i da je budućnost nekretnina neizvesna; u svakom slučaju, ako želi, mogu da je isplatim u gotovom, sedamdeset odsto odmah i sa tim novcem može da se na miru preseli, a ja ću već videti kako da izbegnem rizik. Njoj se to učinilo dobrom ponudom, a kako nam je poslednjih godina posao išao sjajno, imao sam potreban novac. Sastavio sam ugovor kako je meni odgovaralo, pošto je to uvek bilo moguće sa Gluvim Reimundesom, starim pisarom koji je posedovao pola Resistensije. Osim što je bio beležnik, mogao je da se smatra najvećim liscem u Čaku i

njegovoj okolini. Jednostavno, dao sam pravu ponudu u pravom trenutku.

Dobro, to je jedna predivna kuća s početka veka koju sam skoro u potpunosti renovirao, u koju sam ugradio klima-uređaj i sve one stvari koje služe komforu, sa velikim džakuzijem u dvorištu pored roštilja i dugačkom terasom na spratu, gde sam dao da se napravi ogromno potkrovlje koje je u isto vreme moja spavaća soba, privatni studio i dnevna soba. Kao što sam vam rekao, u prizemlju sam uradio sve što je bilo potrebno da moja stara udobno živi, u prostranoj kući, dobro opremljenoj i udobnoj, sa fantastičnom kuhinjom i ogromnom dnevnom sobom na dva nivoa - takvo mesto je oduvek sanjala i nikada ga nije imala u životu.

Da, veoma sam ponosan na svoju kuću i ne smeta mi što je to i suviše očigledno.

U redu, kada sam ušao, pozdravio sam poljupcem mamu koja se iznenadila videvši moju košulju umrljanu od krvi. Umirio sam je rekavši joj da nije ništa ozbiljno, da sam pao na pločniku, da izgleda gore nego što jeste, ništa strašno. Posle toga smo neobavezno proćaskali kao i obično, kao svake večeri. Kratak izveštaj o onome što smo radili i o tome kako se oseća posle kratkog i brižnog ispitivanja kako sam ja i kako idu poslovi, te trivijalne stvari, ali koje su za nju bile uistinu fundamentalne. Ponekad me čak pitala i za Antonjita, kako je zvala Griseldinog muža, i za nju samu, naravno. Tako lep par, imala je običaj da kaže, sa dve preslatke devojčice, uzorna porodica. Kada sam se popeo u svoj stan, davala mi je gomilu saveta u vezi sa mojim navodnim padom i molila me da obećam da ću odmah ujutro otići kod lekara.

Gore sam na brzinu potražio par hiljada dolara koje uvek čuvam u stranicama stare ilustrovane Larusove enciklopedije. Takođe sam pogledao pantalone i drugi sako i jedan stari novčanik u kojem sam uvek imao po neki pezos, za svaki slučaj. Spojio sam sav novac koji mi je bio na raspolaganju, stavio ga u koverat na kojem sam napisao „Gotovina za mamu” i spustio ga na noćni stočić.

Onda sam pobacao po krevetu svoja dokumenta, tamne naočari i tri čekovne knjižice, iako nije bilo verovatno da ću sutradan moći da odem u banku. Možda ću moći da podignem novac sa svih kartica, ali nije trebalo da gajim velike iluzije što se toga tiče. Čim se otkrije

čitav ovaj kaos, nijedna banka mi neće dati ni paru, niti će mi iko isplatiti ni cent za moje čekove. Za svaki slučaj sam uzeo i pasoš i odlučio da je najbolje da te iste večeri izvučem što više gotovine iz različitih automata.

Posle toga sam otišao u kupatilo, na brzinu se istuširao, skoro na suvo se obrijao i presvukao čistu odeću. Pokupio sam odeću umazanu krvlju i smotao je u zavežljaj da bih je poneo sa sobom. Međutim, u trenutku sam se pokolebao i nisam bio siguran da li je u redu da je ponesem ili ne. Bilo je to etičko pitanje koje se odnosilo na jedinu stvar na svetu koja mi je bila važna: moju majku. Ako odnesem kompromitujuću odeću, ona će se uvek pitati da li sam ja odgovoran za ubistva; ako sve ostavim, u suprotnom neće biti sumnje, dokaz će biti neoboriv i to mi se, iznenada, učinilo najboljim za nju. Istina će je boleti, rekao sam sebi, ali neizvesnost bi je ubila.

Tako sam sve ostavio u korpi za prljav veš, kao što sam svako veče činio. U jednu sportsku torbu stavio sam par čarapa, jedne pantalone, tri košulje i mokasine. Za svaki slučaj. Takođe sam spakovao i svoj mobilni sa još jednom dobro napunjenom baterijom i punjač.

Kad sam sišao, ona je i dalje gledala televiziju dok je Rosa na jedno oko nešto plela, valjda neki ogrtač za zimu koje verovatno neće biti, a drugim pratila program.

- Stara, ako ti budu rekli da sam ja napravio veliki kaos, ne sumnjaj u to: to sam bio ja, važi?

- O čemu govoriš?

- Ništa, mama, gluposti; ali zapamti, veruj da sam bio ja.

Griselda me je čekala mirno pušeći, po prvi put ne razmišljajući da bi neko mogao da nas vidi ili da je zatekne u tako očiglednom neverstvu koje to sada nije bilo. Shvatite: Residensija je grad u kojem se sve tumači kao greh, a naročito ako se radi o onome što čini udata žena. Čak je i pravo ime grada istorijsko, San Fernando de la Resistensija i aludira na borbe protiv Indijanaca koji su vekovima sprečavali doseljenike da se nastane. Sadašnji grad je osnovan tek krajem devetnaestog veka a svetac je, očigledno, izgubio ugled, možda iz moralnih razloga. Već sam vam rekao: Resistensija je Gradić Pejton, Đavolji kotao. Jedan severnoamerički gradić greškom smešten na severoistok Argentine.

Otišli smo najpre u Nekretnine i tamo sam sav novac iz sela stavio u svoju fasciklu. Pre nego što sam je zatvorio, pomislio sam da izgledam baš kao na filmu: koferčić samsonajt otvoren po sredini sa dva lista puna svežnjeva novčanica od sto dolara. Divota, slika dostojna Peresa Selisa, autentični Kuitka. Izašao sam smejući se a potom smo otišli na Trg 25. maj.

Napravio sam jedan krug pre nego što sam se parkirao pored banke Rio, gde sam podigao najviše što sam mogao iz automata: hiljadu pezosa. Prešao sam ulicu i kod Bostona učinio isto, potom kod Lovoroa i na kraju kod Nasiono. Kod svake sam podigao najviše što sam mogao ne samo sa čekovne već i sa kreditnih kartica. To je bila neka vrsta samopražnjenja; ne znam da li ste nekada to učinili, verujte da je veoma uzbudljivo. Na kraju sam skupio još nekoliko hiljada pezosa. Tih dana mi je posao dobro išao, bio sam čovek od poverenja u gradu i mogao sam da izdam ček bez pokrića u kojoj god banci sam hteo.

Kada sam se vratio do auta, Griselda je bila pomalo nervozna.

- Misliš li da me cele noći ostaviš samu?

- Smiri se, Gris. Trebaće nam ovaj novac.

- Za šta, kuda ćemo?

- Ne znam, ali lova će nam sigurno zatrebati. Kada imaš novac, uvek znaš šta ćeš i kuda ćeš. Zato ne zajebavaj.

Krenuo sam silovito, jer sam se na trenutak osetio pomalo ogavno i skoro sam se sudario sa jednim crvenim automobilom koji je baš u tom trenutku išao ispred. Jedna možda od onih sportskih, imitacija ferarija, istočnjačka verzija, jedna od onih mašina koje obožavaju novi bogataši, a naročito deca novih bogataša. Ovaj je bio plavokos, nadobudni momak i bio je sa nekom klinkom koja je izgledala kao neka anoreksična mršavica. Klipan mi je sasuo bujicu uvredljivih psovki. Kako da objasnim: kunem vam se da bih u svakoj drugoj prilici pustio da se na tome završi, ali je baš to veče bilo veoma posebno. Nisam mogao a da mu ne uzvratim na uvredu i poslaha ga u materinu. Oštro, jasno i glasno.

Tip je napravio grešku naglo ukočivši svoju crvenu kantu, kao da hoće da zadivi anoreksičnu, da bi ona videla kakav je on frajer, najfrajer u celoj Resistensiji.

Došao je do mene isprisivši se, psujući me, pružio je jednu ruku da bi otvorio vrata mojih kola i izvukao me silom.

Čak nije bilo potrebe ni da mu pokažem „trideset osmicu”. Pre nego što je shvatio šta se dešava, odletelo mu je oko i okrenuo se oko svoje ose. Pao je kao čigra koja prestaje da se vrti.

Krenuo sam lagano i pretekao mazdu. Pogledao sam klinku koja je sedela u njoj mlateći glavom kao da je van sebe, u ritmu rokenrola, tako se kaže na engleskom. Uputio sam joj predivan osmeh.

Pet

Griselda me je sve vreme gledala kao da me procenjuje, tog novog čoveka, tog drugačijeg tipa kojeg je imala pored sebe. U njenom pogledu bilo je iznenađenja, blagog čuđenja i mnogo radoznalosti, čak i zabave. Bio sam od onih najgorih: idealan saučesnik loše devojke kakva je ona tada bila.

Vi ćete se pitati zašto smo to radili, šta smo tražili. Kunem vam se da ne znam. Prava istina je ova: ne znam zbog čega smo sve to činili. I dalje smo kružili i kružili. Radili smo to i bili smo oduševljeni. Ima nečega u smrti, to sada znam. Najteže je početi. Nije da nisam znao šta radim, dajte, savršeno sam znao šta radim, potpuno sam bio svestan svakog svog čina. Ne, u pitanju je bilo nešto drugo: nešto poput nesvestice, neka vrsta opčinjenosti ili fasciniranosti sopstvenim postupcima. Ispred mojih očiju su velikom brzinom prolazile slike svega što sam bio sposoban da učinim. Bilo je kao da gledate film na veloče, poput starih filmova Čarli Čaplina koji su imali manje slika po sekundi pa onda stvarali iluziju veće brzine.

Dok sam o svemu tome razmišljao ne obazirući se na Griseldu, uputio sam se prema putu broj 11, u pravcu Santa Fea. Griselda me je upitala da li možda idemo u El Monito, odgovorio sam joj da idemo. El Monito je jedan od najstarijih motela u okolini Resistensije koji je kao i Kadena de Oro i Okej slušao uzdahe zadovoljstva različitih generacija muškaraca i žena iz Čaka. Mi smo nekoliko puta bili tamo, naravno, iako smo, logično, iz očiglednih razloga diskrecije više voleli da se sastajemo u jednom stanu koji sam iznajmio u samom centru grada, iznad avenije Alberdi. To je zgrada sa poslovnim prostorom i ogromnim stanovima, sa skoro stotinak suvlasnika. Često sam odlazio u taj stan da dremnem za vreme sijeste ili da sam i na miru gledam televiziju. Griselda je imala ključ i razvila je jedan ritual: uvek kada bismo se dogovorili da provedemo tamo neko vreme zajedno, ona bi dolazila pola sata pre ili posle mene, i nikada se nije penjala do mog sprata, osmog, već bi se zaustavljala sprat

niže ili više, da bi zametnula tragove portirima koji su pratili na kojem se spratu zaustavlja lift, a zatim bi nastavila stepenicama.

Međutim, obožavala je da ponekad odlazi u motele duž puta, između ostalog i zato jer ju je zabavljalo da se gleda u ogledalu dok vodimo ljubav. Bila je fascinirana dok posmatra naša tela u raznim pozama i topila se od prizora kao što su njeni orgazmi koji se vide i u ogledalima.

Iznajmio sam sobu na celu noć, jednu od najudaljenijih od puta. Kad smo ušli, još se iz daljine čula muzika Penja Don Atualpa. Dok smo izlazili iz kola čuli su se akordi jednog poznatog ćamamea - Puerto Tirol - i učinilo mi se da čujem jedan dugi i pobednički sapukay.

- Zbog čega smo došli ovde? - upitala je zatim Griselda. - Zar ne bi bilo bolje otići već jednom, izaći iz ove provincije? Možda misliš da nas neće pronaći? Sigurno nas baš sada traže.

- Ne znam, još uvek nisam ništa smislio.

Čim sam za sobom zatvorio vrata, zgrabio sam je za ruku, poljubio je i uhvatio za stražnjicu obema rukama, kako ona to voli. Gris je imala - ima - jednu od najlepših guza na svetu: oblu, čvrstu kao u neke mlade gimnastičarke, neverovatna stvar. Njena leđa se izdižu savršeno ocrтана i završavaju se u vratu i ramenima koja, tako lepa, izgledaju podmuklo. Kada je tako uzmem, kao što bi neko zgrabio sanduk najfinijeg vina, i kada počnem da joj ljubim ramena i da osećam njene okrugle dojke na mojim grudima, uvek završimo u krevetu, ili je uzjašem na stolu, ili stojeći, ali uvek ja u njoj. Često zapinjemo kao bikovi, guramo se kao traktori, oni sa prigušivačem, jer moramo da obuzdamo vikanje.

Ovoga puta, za promenu, vodili smo ljubav kao nikad do tada: sa do tada nepoznatom nežnošću, u razdražujuće sporom ritmu ispuštajući unutrašnje zvuke, ona jedan neprekidni, kao neki neobičan lament uživanja, a ja isprekidan, grčevit, promukao. Ne znam koliko je trajalo, ali je zaista bilo predivno. Osećao sam da me ništa na svetu ne čini toliko srećnim kao da budem u toj ženi, da osetim da sam deo nje, da joj potpuno pripadam, kako nikada nikome nisam pripadao. Na kraju sam zaplakao, a to je bilo veoma neobično jer se ona zatvorenih očiju smešila i govorila da je veličanstveno, neverovatno uživanje i na kraju smo zajedno svršili. Ostali smo ispruženi,

iscrpljeni i odjednom sam počeo da se smejem a i ona sa mnom. Mora da je izgledalo da smo van sebe, tako, smejući se grohotom, kao vivci, sve dok je iznenada, ne znam zbog čega, iako sam želeo da se uzdržim, nisam upitao da li oseća krivicu i ona se uozbiljila, veoma uozbiljila i odgovorila mi ne razmišljajući ni trena:

- Zbog čega?

- Ne, ni zbog čega, ni zbog čega... - rekao sam žurno, osećajući se kao ono što sam i bio: savršeni idiot. - To je bilo glupo pitanje, ne obraćaj pažnju. Istina je da više ništa nije važno...

- Baš tako: ništa nije važno - naglasila je ona. - Meni baš ništa više nije važno.

Zapalila je drugu cigaretu i ušla u kupatilo. Zatvorio sam oči i shvatio da u stvari nisam mislio ni na šta: zaspao sam za nekoliko trenutaka kao što uvek zaspim posle vođenja ljubavi. Mozak mi je bio prazan i jedino sam želeo da odmorim svoje mišiće. Zaspao sam ponavljajući u mislima „više mi ništa nije važno, više mi nije važno” nekoliko puta.

Naravno: još uvek nisam znao u kojoj su meri ove reči bile istinite.

Šest

Nakon nekoliko sati Griselda me je probudila. Bilo je skoro pola tri ujutro a vrućina je i dalje bila nesnosna i lepljiva. Čak ni erkondišn nije uspevaao da ublaži efekte te užarene noći.

- Već dugo se odmaraš - rekla mi je stavljajući mi upaljenu cigaretu u usta. - Sada treba nastaviti.

- Nastaviti šta, kuda, kako... - povukao sam dubok dim.

- Pitanja za filozofa - rekla je. - Ko smo, odakle smo, kuda idemo... Izostavio si da dodaš kada i čemu...

- Ili za vešticu.

- Ja sam tvoja proročica - rekla je, smejući se i praveći predivan pokret. -Nemoj to nikada da zaboraviš: tvoja proročica se zove Griselda.

Na brzinu sam se okupao dok je ona završavala oblačenje jer se pre mene istuširala. Obukla je jednu žutu haljinu sa cvetovima, kratku, gloknastu i sa dubokim izrezom. Obožavala je tu haljinu, ne samo zato što sam joj je ja doneo iz Amerike već i zato što je ispunjavala različite ciljeve: stajala joj je fantastično, bila je prijatna za nošenje, udobna i isticala je njene savršene noge i njene predivne grudi.

- Vauuuuuu... - prokomentarisao sam kad sam izašao iz kupatila i ugledao je kako se posmatra u ogledalu. - Gospođo, zbog vas ću dobiti infarkt.

- Posle ove noći više ni zbog čega nećeš dobiti infarkt - rekla je, otvorila vrata i zastala ispod osvetljenog okvira, kao da prvi put udiše taj gust, vreo vazduh koji je dolazio sa planine.

Iznenadio sam se kad sam je video tamo, na otvorenim vratima. Do te noći, uvek kada bismo odlazili u hotel najviše smo vodili računa o tome da nas niko ne vidi: ulazeći u sobe i kasnije izlazeći, uvek sam gasio svetla, provirivao, proveravao u mraku da bih se uverio da niko ne gleda u pravcu našeg bungalova, a zatim otvarao vrata od kola

pazeći da se ne upale svetla u autu da bi ona brzo ušla skoro uvek pokriveno glave mojim sakoom, jaknom ili nečim drugim.

Kada smo ušli u auto prokomentarisao sam svoje zapažanje: iako je bilo očigledno da nije marila što neko može da je vidi, rekao sam joj da mi njeno ponašanje izgleda izazivački.

- Koga izazivam? - upitala me je suvo, neraspoloženo. - Komarce i ostala noćna stvorenja? Ovaj usrani grad?

Zaćutao sam. Znao sam da joj je potrebno moje ćutanje: ili će prestati da govori tim tonom ili će odlučiti da se udalji i razgovara sama sa sobom. Čekao sam pušeći i usporio sam vožnju. Učinila je ovo drugo:

- Odjednom sam shvatila da sam se pretvarala, znaš. Celog svog života, kažem, ne samo otkada sam sa tobom... Život sam provela pod maskom, prinuđena da nikome ne protivrečim i nikada nisam radila ono što sam želela iz čistog zadovoljstva. Sputavali su me moji starci, monahinje iz Presvete Trojice, muž, moja deca, društvo, svi ovi prokleti ljudi... Četrdeset i dve godine pazeći da sve u mom okruženju bude u redu, održavajući porodicu, kuću, položaj... Život sam provela trudeći se da svi budu srećni, budala jedna, ja koja nikada nisam imala pojma šta je to sreća.

Bacila je opušak u mrak, vidno ljuta, kao što bi to učinio neki ozlojeđeni vozač kamiona. Utom je pritisla upaljač u autu i zapalila drugu cigaretu. Snažno je povukla dim.

- Jednom mi je jedna monahinja, mlada i mršava žena koju sam veoma volela i koja mi je bila prijateljica, sestra Erminija, priznala da ni ona nije znala šta je to sreća i da se zbog toga udala za Boga. 'Barem me smiruje', rekla je a ja sam od tada stalno razmišljala zbog čega ja, do đavola, ne osećam isto. Godinama sam se osećala krivom jer sam mislila da je moja vera sićušna, slaba, beznačajna... Nakon toga, kada sam se udala za Antonija, znala sam da je on najbolji čovek koji može da me dodirne; zaklela sam se sebi da ću mu biti verna, da ću se brinuti o njemu i da ću biti dobra supruga. I mislim da sam to i bila. Bila sam i dobra majka, jesam: nikome oko mene nije nedostajala podrška, razumevanje, ljubav, čak mogu da kažem da mi je život prošao u odricanju... Međutim, moje su kćeri sada u Rosariju i znam da su dobro. Roditelji mi više nisu živi, vodila sam brigu o njima do kraja kao uzorna ćerka. Još uvek svakog leta

obilazim svoju sestru u San Luisu ili ona sa svojom porodicom dođe kod mene. Nikada nisam Antoniju rekla da neću ići sa njim gde god da je pozeleo, išla sam tamo gde je on hteo, uvek sam činila ispravno. Tako, je l' znaš? Popunjavala komisije, išla na misu, vodila brigu o saradnicama, član Saveta škole Presvete trojice, pomažem red Bosonogih Karmelićanki. Uvek sam bila uzorna supruga svome mužu, uzorna majka svojim kćerima, poslušna kćer svojim roditeljima, savršena gospođa iz malog provincijskog grada u kojem živim, koja sebi nikada nije dopustila nikakav prestup osim gluposti kao, na primer, da zakasnim kući pola sata izvinjavajući se... I čiji je jedini tajni greh počeo onda kada si se pojavio ti. Prvi put, ne znam, sada mislim da sam ja bila pogodan teren. Nije da te omalovažavam, shvati me, ali sam skoro otišla do đavola... Da nisi bio ti, bio bi neko drugi. Naravno da mi je drago da si bio ti. Volim te, odmah sam te zavolela, znao si da budeš moj muškarac, bio si mi potreban u mom najintimnijem ja, uzeo si me kao niko do tada, naučio me da uživam kao kučka, kao krmača, ne znam, koja god hoćeš životinja čija se ženka najviše naslađuje. Povrh svega si me, nehotice, naučio da postoji i drugačiji put: onaj prestupnički ali ne samo radi samog prestupa. Možda samo na početku, pomalo je bilo zaslepljenosti, znaš ti... Prerano sam ispunila obaveze koje mi je život nametnuo, ili su mi ih nametnuli drugi.

Ali, još uvek sam mlada i sada želim nešto drugo. Vreme je da se bavim sobom i čime god poželim. Osećam se lepom, znam da sam poželjna, još koliko zadovoljstva mogu da proživim, želim da se zabavljam i želim da uradim milion stvari koje sam zapostavila, koje se nisam usudila da uradim, svojom krivicom ili krivicom drugih. Zasičila sam se zabrana, otplaćivanja, traženja dopuštenja, da budem poštena... Shvatila sam da je drugačiji put drugačiji i ništa više: drugačiji put, nešto sasvim drugo, nešto različito što neka žena takođe može da poželi, ima pravo da želi i da dobije jer su to stvari koje je žena kao ja, tako pokorna i tako poštena, uvek želela i uvek želi. Uvek, znaš?

Učinilo mi se da plače. Vozio sam sporo, za svaki slučaj, jer nisam imao pojma u kom pravcu da idem. Sišao sam na put za aerodrom samo da bih mogao da napravim krug i da ne uđem u grad. Na trenutak sam pomislio da nam je policija već na tragu. Takođe sam

se zapitao koliko će im biti potrebno da pronađu leševe i da li je možda neko od ukućana debele Barrios već otišao da vidi zbog čega se zadržala.

Sam sebi sam odgovorio da mi ništa nije važno. I bila je istina: sve što nije bilo ono što je Griselda govorila baš u tom trenutku nije me se ticalo.

Obrisala je nos papirnom maramicom, zašmrkala i nastavila:

- Ljuta sam, Alfredo... Besna sam. Ne mogu da razumem kako sam i zašto uvek bila toliko šašava. Ozlojeđena sam i ni za šta me nije briga. Osećam da sam noćas sposobna za bilo šta, znaš? Osim proročice i kurve, osećam se kao harpija, kao bazilisk...

- Gris, žao mi je što te prekidam... - rekao sam iznenada kada sam video svetla patrolnih kola na raskrsnici ulice Soberanija i puta broj 11. - Ali, pogledaj.

- Vidim - rekla je. - Ali i ne pomišljaj da staneš.

Sedam

Patrolna kola su nam ablendovala i mada je Griselda bila protiv, ja sam odlučio da stanem. Ostavio sam je u kolima i izašao. To sam odlučio u hodu, kada sam video da ih je bilo dvojica koja su izlazila iz kola. Mogao sam savršeno da se nosim sa njima. Štaviše, imao sam želju, jer su korumpirani i nesposobni. Mrzim policiju i oduvek sam želeo da imam tenk, ili neko vozilo sa blindiranom kupolom da bih pregazio patrolna kola. Neku vrstu nevidljivog terenskog vozila da ih potprašim. Nisam ja neki anarhista od onih što misle da treba uništiti svaku vlast, ma kakvi, nije to u pitanju. Ja žarko verujem u vlast, u hijerarhiju, i nije istina da smo svi jednaki, jer nismo. Čak i više: da je do mene, postojao bi sjajan policijski sistem: dobro obrazovani policajci, sa univerzitetskom diplomom i savremenim oružjem i opremom, prava gospoda u službi zajednice. Ali ovi probisveti ne, ovi ljudski bednici u uniformi, neznalice i uobraženci obučeni samo za primanje mita i za udarce u muda sitnim lopovima. Muka mi je od takvih pandura.

Zato sam se polako približio patrolnim kolima i pre nego što su mi se obratili ja sam im rekao da sam bliski prijatelj predsednika vlade, da radim kao savetnik u Ministarstvu zdravlja i da bih im bio veoma zahvalan ako bi mi pomogli da rešim problem oko mog gepeka. Kreteni su istog trena zaboravili razlog zbog kojeg su me zaustavili, koji god da je bio, zbog kojeg su me naterali da zaustavim auto, na brzinu su se između sebe konsultovali i jedan od njih je izašao iz auta i uputio se ka meni. Bio je debeo čovek sa grotesknim hodom, sa iks nogama kao da na stopalima ima žuljeve ili kao da su mu dali cipele za broj manje. Iako je bilo mračno, učinilo mi se da vidim da mu je košulja bila isflekana masnim mrljama na stomaku, kao da je prosuo sos od pice ili nešto slično. Osetio sam gađenje dok sam sebi govorio da je šteta, prava nepravda što bilo koja žena na svetu mora na sebi da trpi ovakvu životinju pa makar i jednu jedinu noć.

Zaputio sam se ka gepeku kola okrenuvši mu leđa. Otvorio sam ga i promrmljao nešto, nešto bezveze, i na kraju jasno rekao „molim vas”. Zgrabio sam krstasti ključ za zamenu guma i izvadio ga da ga debeli ne primeti. Zamolio sam ga da priđe i pokazao na unutrašnjost gepeka. Kreten se nagnuo da vidi: razbio sam mu potiljak krstastim ključem.

Skljokao se na zemlju kao ono što je i bio: gomila amornog sala. Uzeo sam mu brzo pištolj, jedan beljester molina 45 koji sam odmah prepoznao: bio je isti kao onaj koji smo koristili u vojsci, na straži. Zadenuo sam ga za pojas, na leđa i zgrabio Antoniovu „trideset osmicu”. Bio sam oduševljen što imam pištolj sa prigušivačem. Zvuk mu je fantastičan, liči na mljackanje, kao kad pljune gvanaka, mljac-mljac, i ode do đavola pajac koji je bio ispred tebe.

Pozvao sam drugog policajca kao da je hitno, rekavši mu da se njegov kolega onesvestio. Tip, mršaviji i niži od onog, kao da su Laurel i Hardi iz Policije Čaka, došao je do mene veoma zabrinut, pitajući šta je bilo, šta je bilo.

- Ovo - rekao sam mu kada mi je prišao na dva metra i posred lica mu zabio metak. Mljac i do đavola s ovim gadnim stvorom. Bio sam oduševljen. Verujte mi da je fascinantno ubijati ljude. Da, odlično znam da sigurno zvuči apsurdno, užasno, ali probajte i posle mi pričajte kako je bilo.

Griselda je izašla iz kola, ugledala prizor i rekla mi:

- Ti si poludeo, ne možeš da staneš.

Naredio sam joj da proverii da li je bilo još nekog oružja u patrolnim kolima dok sam ja uzimao „četrdeset peticu” od mršavka, koji je raširenih nogu ležao na zemlji. Ona je sve uradila veoma polako, kao na usporenom filmu, kao da je mnogo umorna ili je u stvari nije bilo briga ni za šta na svetu. Vratila se praznih ruku, ponovo sela u auto i popravila haljinu pripijajući je za svoje savršene mišiče. Nekoliko sekundi sam se divio njenim nogama. Predivne su, jedinstvene. Najbolje noge na svetu. Ne znam da li sam vam rekao da je kao devojka Griselda bila balerina: bila je i upisala balet, stigla bi i do Kelna da je nije frustrirala ne znam koja priča koju je imala sa svojim roditeljima koji joj to nisu dozvolili.

Ubacio sam u prvu i uputili smo se da natočimo benzin.

Na uglu se nalazila jedna Šelova pumpa i tamo sam rekao momku koji je točio benzin da napuni rezervoar. I dalje smo ćutali, u autu. Griselda je gledala ispred sebe, prema trgu, kao u nemom dijalogu, sa nečim ili nekim, tajno. Oči kao da su joj bile izgubljene. Možda je u njima bilo isuviše toga što ja nisam znao, što nisam mogao znati.

Pomislih da je ovo tek početak. Bolje reći, shvatio sam, da je pukla jedna dizgina, neka nit se izgubila. Došlo je do greške, recimo, u proizvodnom procesu. Sve je ulazilo u krizu, sve se izvrnulo, promena i vrtoglavi ritam postajali su normalna pojava. U jednoj sekundi i sam svet kao da se promenio. Sećam se jednom, kad sam putovao po Nemačkoj, kada sam se obilazeći katedralu u Kelnu spasao zakašnivši na Intersiti, koji su posle prozvali Voz smrti: usred noći voz je zaškripao, iskočio je iz šina, lokomotiva se razbila udarivši u stanicu i petnaest vagona su se nagomilali jedan na drugi, takozvani harmonika efekat, bila je to katastrofa: ogroman broj mrtvih i povređenih i državna kriza nesagledivih razmera. Još uvek ne znam iz kojeg sam razloga odlučio da ostanem još jedan sat u katedrali i nisam uhvatio taj voz za koji sam imao karte. Ali tako je to: dovoljno je da izleti jedan mali zubac i da sve pukne, da se sve promeni. Ljudi nemaju pojma kako je život krhak. Ipak, skoro svi, kao imbecili, provode ga čuvajući ono što je privremeno, štiteći i čuvajući ono što je osuđeno da nestane. Nakon svega, vickasto je.

Tiho sam se smejavao dok sam o svemu razmišljao. Za manje od ne znam koliko vremena, recimo dva sata, napravio sam fenomenalni metež. A posle ti u filmovima govore da takve stvari čine narkomani ili pijanice, ili klinici neshvaćeni od strane roditelja; nek se nose moralisti koji prave filmove. Skoro svi koji ih prave su kurvini sinovi.

Momak mi je vratio ključeve, platio sam mu i zahvalio mi je na neobično darežljivoj napojnici. Krenuo sam, zapalio cigaretu i vozio sam koncentrisan, ubeđen da sam jednostavno i ja otkrivao prokletstvo. Kažem i ja. To je bilo samo prokletstvo. I neka me niko ne osuđuje, molim vas, uštedite sebi trud. Niko u ovoj perverznoj državi nema pravo da osuđuje bilo koga, je l' jasno? Neka se niko ne usudi da me osuđuje u ovoj državi u kojoj posle vojnika, koji su bili prave svinje i nesposobnjakovići, vladaju mafijaši, lopovi i kurvini sinovi. Jedina razlika je izgleda što su ovi pristojniji. Tačno, učtiviji su, a bankari su zadovoljni ne samo zato što se bogate već i zato što novi

bogataši brzo uče dobre manire. I ja sam naučio dobre manire, naravno, ali sam zaista bio pošten čovek, nikada nikoga nisam zeznuo, bio sam savršena budala. Zatim sam se zasitio svega toga i to je sve. Okej? To je sve: Romero je bio divan, jedan pristojan čovek, ko bi pomislio, sve to mogu da kažu... Ali bi isto tako bilo dobro da znaju da se Romero umorio od uzaludne čestitosti. Baš tako, i da me niko ne osuđuje: dozlogrdilo mi je i sada niko ništa ne može. Zato hajmo, momci, nemojte da se sablažnjavate što ovde niko ne može ni na koga prstom da pokaže, niko nije u stanju da prvi baci kamen, niko nema čistu stražnjicu da bi mogao da istražuje tuđe gaće.

Neka me ne osuđuju moralisti, dakle, oni koji su u ovoj državi već uništili nekoliko generacija. Sa njima više nema nade. Više ne. Dok je ovakvih tipova, ovoj zemlji nema leka. Otkada nam vladaju narko-trafikanti i ljudi počinju da osećaju nostalgiju prema diktatorima, ostaje jasno da je samo surovost sudbina za ovaj narod. Mekušci su nam pogazili vrednosti, zato mi nemojte sada o vrednostima. Koje vrednosti, čije, i zašto ja moram biti taj koji ih poštuje? Nemojte mi ni o mladoj generaciji; ne mislim da je generacija mojih sinova bolja. Ne mora da znači, nema vidljivih dokaza. Zato se nemojte ni usuditi da nam sudite, ni dobre, nevine duše niti trgovci mesom koji podvode devojčice, niti oni koji se protive ukidanju kazni za drogu prodajući je, niti kurvini sinovi koji nisu sposobni da oplaču smrt sopstvene dece. Niti oni koji menjaju identitet, vešte samoubice, oni koje unajmljuju plaćene ubice, oni koji prodaju dušu, domaće sotone, Luciferi literature ili, konačno, oni koji trguju tuđim životima svakodnevno, neka mi ne sude, do đavola, trebalo bi za sve njih izmisliti deseti pakao, za te tipove koji uzvišeno govore i lažu, za licemere i cinike kojih je i suviše u ovoj državi, za nasilnike koji propovedaju mir, za one koje blagosiljaju ko god da im plaća i za one koje blagosilja svaki šarlatan. Deseti pakao i za kukavice, za one koji akademišu, koji pišu za platu, koji sprečavaju polemike i mišljenje, za one operetski iskrene, televizijske prestupnike, zavisnike od televizije, ispravne od kartona, oni koji tapšu iznad a posle češu muda ispod stola, oni koji se smeškaju moćnicima, profesionalnim savitljivcima, oni koji su uvek na funkciji jer znaju da padaju mirno, oni kojima je uvek dobro i dovijaju se da steknu neko mestašće gde uvek sija sunce, oni koji

tiho gundaju i oni dobro obrazovani. Više nema nade, ovo je zemlja ništavnih i beznadežnih.

Ne znam da li je jasno: baš me briga ako vam izgledam besan, kao psihopata ili kao neko ko traži nemoguće. Baš me briga šta vi mislite i želite; ono što ja govorim jeste da ne priznajem niti dozvoljavam da mi iko sudi niti ocenjuje sve što sam učinio, ono što smo učinili počevši od onog trenutka u kojem je započela ova priča, kada smo Gris i ja odlučili da ubijemo njenog muža. Malo poštovanja, gospodo, malo tišine za toliku nagomilanu tragediju. Malo diskrecije, zaboga...

Tako razmišljajući u sebi, izašli smo iz grada i popeo sam se na most koji je vodio u Korijentes. Pomislio sam da to radim samo zato da bih bacio nož i žarač u Paranu, sa najviše tačke, to jest sa nekih sto metara. Nemoguće je naći bilo šta što se baci u ovu reku sa ove visine, zbog njene dubine na tom mestu i zbog ogromne snage vode. Nikada neće pronaći ubilačko oružje, rekao sam sebi sa podsmehom. Neka rade, neka im ne bude lako. Da je do mene, do nas, nikome ništa ne bi trebalo da bude lako. I nije bilo.

Osam

Kada smo bili na mostu, Griselda mi je predložila da nastavimo prema Posadasu i da odande pređemo za Enkarnasion. Posle toga mogli bismo da pređemo ceo Paragvaj ka severu i uđemo u Brazil preko Pantanala ili Korumbe, a posle ćemo videti, možemo da nastavimo dalje, uđemo u Mato Grosso, da pređemo Amazon i stignemo gore, blizu Gvajanasu, preko Amape i da se nastanimo u nekoj kolibi blizu mora.

Bila je luda. Slušao sam je i pitao sam se da li je u delirijumu ili se jednostavno zabavlja smišljajući takvo putešestvije.

- Pohvataće nas kao zečeve - rekao sam joj. - Ako se budemo toliko kretali na kraju će nas otkriti. Trebalo bi da se negde skrasimo i povučemo na neko vreme.

- U redu, uradićemo ono što želiš. Nakon svega, svejedno mi je, već sam ti rekla.

- Čak i za tvoje kćeri?

Video sam ili, bolje rečeno, osetio sam kako joj se grči potiljak i kako joj se, možda nevoljno, oko usta ocrtava grimasa besa.

- One će biti dobro i nemoj njih da mešaš u ovo, nosi se, Alfredo - rekla je veoma hladno. - Ne želim da mislim na njih niti na bilo šta što me sputava, već sam ti rekla. Zato nemoj da me zajebavaš. Dovoljno je. Dosta.

Začutao sam i počeo da procenjujem ono što je ona predložila. Pomislio sam da bi za promenu države možda bilo neophodno da promenimo auto. Na brzinu sam procenio da bi jedini do kojeg bi te iste noći mogao da dođem bio auto onog Turčina Asada. Antonio i Griselda su ga takođe poznavali. Svoj auto je držao u garaži Lekarskog udruženja u kojem je bio jedan od šefova. Čuvari su me poznavali i ako bih došao sa bilo kakvom navodnom hitnom porukom za doktora Asada, dali bi mi ključeve ne sumnjajući ni za trenutak. Nisam mogao da prestanem da se smeškam kad sam zamislio Turčinovo lice sutradan: pravi je fanatik za automobile i tek što je

kupio predivnog rovera, najskuplji i najekskluzivniji model. Čulo bi se sve do Orinoka kako psuje.

Međutim, odlučio sam da je najbolje nastaviti sopstvenim kolima. Zbog papira a i zbog toga što bismo za tri sata mogli preći granicu pre nego što iko išta sazna ili barem pre nego što bude izdato bilo kakvo naređenje da se zatvori most Posadas-Enkarnasion. Sve po-granične mostove nadgleda Nacionalna žandarmerija, a žandarmi mrze provincijske policajce jer su isto toliko korumpirani ali mnogo nesposobniji od njih. Ponovo sam se nasmešio kada sam, za sebe, rekao da se Turčinov rover za dlaku izvukao.

- Može li se znati šta je smešno? - upitala je Griselda grubo.

- Ništa što bi te se ticalo - odgovorio sam suvo. - Bilo bi bolje da se oraspoložiš jer nas očekuje dugo putovanje.

- Da li je to pretnja, gospodine Smejem-se-sam?

- Shvati kako god hoćeš, ali promeni raspoloženje.

- A ako neću?

Ne znam šta mi je bilo, ne pitajte zašto sam to uradio, ali naglo sam ukočio i Griselda, koja nije vezala pojas, poletela je u vetrobran. Udarila je glavom i kada se okrenula ka meni da bi protestovala, svom snagom sam je udario. A imam tešku ruku.

Kunem se da nikada ranije nisam nikoga udario, pogotovo ne ženu. Još manje ženu koju volim. Ali u tom trenutku nisam mogao da se obuzdam.

Kao što je bilo i za očekivati, i Griselda je reagovala nasilnički. Odmah se povratila i kao bokser koji dobije udarac i zna da mu je poslednje da odmah uzvрати, ako je moguće daće dva za svaki dobijeni udarac, bacila se na mene besno me psujući i grebući me poput mačke. Pokušao sam da je uhvatim za zglobove, ali sam uspeo samo delimično. U jednom trenutku uspela je da me ogrebe po licu, blizu desnog oka. Bila se otkačila, bila je potpuno van sebe, tako da nisam imao druge osim da je udarim posred nosa.

Već sam rekao da imam tešku ruku mada nemam običaj da se bijem -zaista, ponavljam, nikada ranije nisam nikoga udario - znam da imam veoma tešku ruku.

Tako sam je udario posred lica i osetio sam nešto kao blago krckanje pod kožom, jedan blagi krc kao da se nešto ispod slomilo. Neka kost, nos, zub, ne znam, nešto sam joj slomio a ona je ispustila

jedno tiho „aj” i veoma bolno, kao poslednji uzdah, i zaspala. Grogi, nokautirana.

Posmatrao sam je neko vreme i video kako joj se širio podliv oko nosa i ispod očiju, kako su postajale krupnije kao da je dva dana bez prestanka plakala. Pogledao sam se u retrovizoru i video da mi tik pored desnog oka curi tanak mlaz krvi. Obrisah ga maramicom. Zatim sam se uhvatio za volan i udubio se u mrak u daljini. Bili smo iznad uzvišenja na ulasku u Kasino, u prilično mračnoj oblasti. Bio sam besan i hteo sam da je ubijem na licu mesta. Zaista je bilo pravo mesto i pravi trenutak za to, pola četiri ujutro, savršeno. Ali me je sprečila ljubav, ili ono što je ostalo od ljubavi, ne znam, kako želite da nazovete to što sam još uvek osećao prema Griseldi. Tamo, u tom trenutku, shvatio sam da bes može biti nezadrživi greh; ljutnja može da zavede, da zaslepi i kad čovek naiđe na prepreke, sve što želi jeste da ih poruši, da se zaleti kao bizon, da kažnjava kao da je Bog. Raskršće granica onog koji je počinio ubistvo i više ne može da stane ima snagu bika, tu životinjsku okrutnost koja će razbiti sve prepreke ne mareći ni za šta i biće sposobna da umre u pokušaju ali neće odustati da i dalje gura. Bes je razjareni bik, rekao sam sebi, a sam sam u tom trenutku bio bes.

Jedino su me tišina noći, lagano smirivanje mog disanja i blagi, tužni Griseldini uzdasi smirivali. Ona se lagano promeškollila i haljina joj se malo podigla i na blagom odsjaju farova blesnule su njene noge i ja sam se uzbudio. Videle su joj se majušne gaćice, čisto bele, koje su bile u kontrastu sa njenom preplanulom i zategnutom kožom, glatkom kao površina neke lagune na suncu u jedan po podne. Znao sam da je pod haljinom samo bila ona, gola. Retko je koristila grudnjak, ponosna na svoje bujne, velike grudi, grudi jedne majke ali još uvek čvrste, podignute, podatne. Ja sam ih obožavao a ona je obožavala da ih nežno sisam, kao beba koja sisa da se zasladi preostalim mlekom dok tone u san. Dok sam je posmatrao i sam sebi govorio kako sam srećan što sam se zaljubio u takvu ženku, osetio sam kako se u mom međunožju nešto pomera, kao gluvo šuškanje moj polni organ se širio ispod pantalona i tražio dopuštenje za bitku. Otvorio sam šlic i dok sam ga vadio potpuno sam se nagnuo da bih svoje lice zabio u Griseldino međunožje. Jezikom sam prešao preko tangi i počeo da je ližem najpre nežno, a zatim,

kada je ona odmah odgovorila kao da se budi iz nekog divnog sna a ne iz košmara, svom snagom mojih usta: moj jezik, koji je poput udara biča trljao njen klitoris i terao je da skače kao da je drma struja i da na svom sedištu skoro lebdi, kao epileptičarka.

Zatim je od mene zatražila da uđem u nju, molila me da je svu razbijem, da je opet udarim, da joj radim šta hoću jer sam bio nepopravljivi kurvin sin bez božjeg oprostaja ali sam bio sjajan kurvin sin sa kojim je uživala kao što nikada ni sa kim u životu nije.

Izvinite, ali nema tog pravog muškarca na svetu koji ne odgovara kako treba na slične zahteve. Ja sam bio bes i bio sam razjareni bik, sve u isto vreme i baš u tom trenutku. Ona je imala nekoliko orgazama i na kraju, kada sam ja dostigao svoj, osetio sam je tako predanu i tako krhku poda mnom, osetio sam je tako slomljenu, rekao bih, da sam lagano ustao, ponovo je pogledao u lice -oči su joj bile zatvorene, imala je suviše naglašen izraz bola, predubok - i svršio uz besno hroptanje, izgovarajući njeno ime, opet, i još jednom, razmišljajući kako sam sposoban da za tu ženu učinim bilo šta, zaista bilo šta, čak i da je ubijem.

Devet

Tanak mlaz krvi, možda joj je slomljen zub. Na kraju, to je bilo sve. Nežno sam joj pružio maramicu koju sam pokvasio pljuvačkom i pomislio sam da iako je možda veoma loše to što sam učinio, nakon svega, to što sam učinio nije bilo ništa u poređenju sa ponašanjem tolikih ljudi koje sam poznao. Oni zasigurno nisu nikoga ubili, čak su bili verni u braku i moglo bi se reći da su bili dobri roditelji, pa ipak su bili izanđali kreteni koji su skoro po profesiji bili mučitelji, u kući nasilnici, ucenjivači i cinici najgore vrste. Dobro sam poznao Marseline roditelje, roditelje moje prve žene, kako su joj uništili život. Otac batinama, majka dopuštajući nasilje, dva partnera u zlostavljanju dece. I brat mog tasta, Marselin najdraži stric ju je terao da mu puši a taj je čak legao na sopstvenu kćer, Elsitu, kada je imala samo četrnaest godina.

Ne, taj kurvin sin nije nikoga ubio, i slobodno se kretao gradom. Još uvek su ga viđali u La Bijeli, popodne ili uveče kako pije viski sve do zore sa svojim društvom. Ni moj rođeni tast, deda mojih sinova, nikoga nije ubio ali ga je njegova ćerka mrzela iz dubine duše zbog izdaje i okrutnosti, jer ju je taj ološ mlatio sve dok se nije udala za mene, čak sam jednog dana ja morao da mu zapretim, protivno svojim tadašnjim principima:

- Ako Marselu samo još jednom budete takli, doći ću i ubiti vas, iako ste joj otac. Baš tako. Nemojte da kažete da vas nisam upozorio.

Sigurno sam tada izgledao ubedljivo. Ili sam zaista tako i mislio, jer me je taj čovek mrzeo skoro celog života ali nikada više nije ni pipnuo Marselu a mene je sve više poštovao. Čak i kada smo se razišli, rekao je ćerki da ostaje bez uzornog muža.

Ovo je to licemerje koje me ubija u Gradić Pejtonu. Koliko sličnih slučajeva znam, dajte, svi znamo po neki. Stari Di Tomaso koji se vuče sa ženom Rusa Kobalskog već skoro dvadeset godina, zaista su par koji se sastaje u Buenos Ajresu ili Rosariju, mnogo ljudi ih je videlo i, uprkos tome, Di Tomaso je bio predsednik odbora za

saradnju škole Velikog Dela Svetog Čistog Srca, Jakobova žena vodi Polifonijski gradski hor a sam Kobalski je predsednik Udruženja ekonomista i svi znaju da svakog petka i subote juri kurve u Korijentesu. I svi se prave da ništa ne znaju. Niko nikoga ne ubija, možda čak ni muvu, ali su svi odvratni gadovi.

Nije li Čikita Feraro, ćerka najčuvenijeg kliničkog lekara u Čaku, majka jednog deteta kojeg je dobila sa sopstvenim ocem, uglednim profesorom Medicinskog fakulteta?

Niko od njih nije ubica, ali svi prolaze nekažnjeno, svi rade sa javnim fondovima i svi poznaju najbolje prečice da se okoriste. Političari, jer se služe zajednicom, svojim položajem, birokratijom i sistemom upravljanja i korumpiranosti koji su sami stvorili i koji razvijaju. Oni koji se ne bave politikom, jer veličaju ono jeftino, ne brinu o ekologiji, otimaju ono što treba da se čuva, svojim lošim ukusom uništavaju izgled grada. Svi letuju u Santa Katarini ili na Karibima, svi putuju u Majami, ponekad u Evropu, diplomate su i voze poslednji model Mercedes Benca, BMW-a ili Honde, svi na račun tuđe nesreće, ponižavajući druge, poročni i perverzni sa počasnim karticama, sa lažnim pedigreima.

Ali niko nikoga nije ubio. Niko ne može biti osuđen za nečije ubistvo.

Niko.

Obrisao sam Griseldi obraz i poljubio je u nos. Bila je ružna, poplavela. Uprkos tami, video se hematom na koži koju sam voleo. Osećao sam se krivim, užasno, kao čudovište, više zato što sam je udario nego zbog svih udaraca i pucnjeva koje sam te okrutne noći svojom rukom počinio. Jer je to bila okrutna noć, znam da sam savršeno bio svestan toga. Neću valjda sada da kažem da nisam znao šta činim? Pa naravno da sam znao, znao sam u svakom trenu...

Mogao bih da čitav život provedem uzdišući pokajnički, ne znam da li bi bilo iskreno, ali neću reći da nisam znao šta radim. Zbog toga je osećaj krivice bio neophodan u tom trenutku: ta modrica na Griseidinom licu je bila više optužujuća, više osuđujuća nego tri ili četiri ubistva pre nekoliko sati.

Pomislio sam da je sigurno razlika bila u nezadrživoj želji, u obostranoj strasti u, ako hoćete, bolesnoj ljubavi, ali ipak ljubavi koju

smo imali. Naravno, i u snovima koje smo zajedno sanjali. U tom trenutku sam se setio kako smo se borili sa krivicom koju smo u početku osećali, straha koji mi je ona ulivala i zaista potpunog ludila od sreće kada sam se zaljubio u jednu savršenu ženu, divnu, veličanstvenu, sjajnu, ženu bez mane. Čak je imala i muža koji mi je bio prijatelj i koji je očigledno smetao.

Uostalom, trebalo je te noći i narednih dana da zajedno prevalimo dugačak put. Duga je noć, rekao sam u sebi, i nikad se ne zna šta donosi sutra. Zato pitanje koje sam sebi postavljao prolazeći kroz Korijentes, koji je spavao sa istom jednodušnošću sa kojom se moli i sa kojom peva, nije bilo ni kada ni kako, čak ni zbog čega. Pitanje koje sam sebi postavljao ticalo se granica. Gde su, postoje li? Odgovor je, očigledno, bio da ih nema, da ih nema zato što sam ja sin i možda jedan od najiskrenijih sinova jedne zemlje u kojoj je jedino što je istinski i potpuno jasno to što je odsustvo svake granice bilo norma, što je bilo moguće sve što bilo čija mašta poželi da izmisli i što se uvek radilo o tome da se proveriti koliko je bujna ili frenetična sopstvena mašta.

Izašao sam na put br. 12 i uputio se ka Posadasu. Odmah zatim, nakon što sam prošao ispred starog aerodroma u Kamba Punti, zaustavila nas je policija. Rutinska kontrola, pospani debeljko sagnuo je glavu da vidi da li je bilo nekoga na zadnjem sedištu, pitao me kuda ćemo i kada sam mu rekao da idemo na jutarnju molitvu Devici u Itati, izvinio se i ozbiljno rekao:

- Do viđenja, gospodine, srećan put.

I ja sam se isto tako ozbiljno prekrstio i krenuo. Kada me je tip izgubio iz vida, počeo sam da se smejem. Griselda je s ljubavlju stavila ruku na moju mišicu.

- Božanstven si - rekla je. - Najokrutniji i najodvratniji od svih božanstvenih kurvinih sinova.

Upalila je radio ali se čulo samo šustanje, muzika koja kao da je dolazila sa starih ploča od 78 obrtaja u minuti.

Pomislio sam da ne znam koliko još vremena imamo za bekstvo. Ubrzo sam saznao.

Deset

Bojao sam se da ću zaspati za volanom jer sam bio veoma umoran. Bolela me je desna ruka od ramena pa do nokta na svakom prstu i osim toga osećao sam kao da su mi bubrezi otekli, ne znam, kao da su me sa svake strane rebara udarili. Pomislio sam da je u pitanju čista napetost i da nema drugog izbora. Potražio sam u kaseti od auta i pronašao kutijicu sa aspirinima. Uvek ih nosim sa sobom. One crvene, najjače. Progutao sam tri. Imale su toliko grozan ukus da sam umalo povratio. Zatim sam shvatio da sam bio gladan.

Zaustavio sam se na jednoj Esovoj benzinskoj pumpi i zamolio Griseldu da ode da kupi sendvič, kiselu i duplu jaku kafu. Ona je to učinila. Jeli smo u autu, parkirani po strani, sa otvorenim vratima. Krenuli smo dok se kafa još uvek pušila. Griselda je takođe obnovila zalihe cigareta, tako da smo u tišini pušili. Računao sam da ćemo za dva i po sata već biti na mostu Posadas-Enkarnasion. Razmišljao sam da u ove rane jutarnje sate policajci neće biti previše revnosni i da se u svakom slučaju radi o tome da je potrebno imati uza se nekoliko dolara u sitnim novčanicama. Na obe strane granice, ako ima nekoliko novčanica u malim apoenima, čovek može da prenese bilo šta, ovako ili onako. Monetarni simbol argentinsko-paragvajске granice zove se mito. Ta reč ima isto značenje u svim jezicima: razumeju je svi.

Kada stignemo tamo, pozvaću telefonom Eleuterija. To je bio tip kojem smo Antonio i ja nekoliko puta pomogli u nekim sumnjivim poslovima, za velike pare smo mu na brzinu obezbedili papire za placeve koje je kupio u Formosi i Čaku, ne postavljajući pitanja, papire koji su trebali da izgledaju čisto. Svaki put nam je veoma dobro platio, ali smo mi uvek posao odradili tako besprekorno da nam je za svaki Božić slao po sanduk najskupljeg škotskog viskija i nekoliko puta nam je ponovio da mu javimo ako nam ikada išta zatreba, ma šta to bilo. Pa dobro, sada je stigao taj dan.

Bio sam umoran i na neki način uplašen. Ili ne, možda nije baš to bilo u pitanju. Možda sam sam sebi bio čudan, nisam odmah mogao da prepoznam osećanje koje me je obuzelo. Nikako nisam uspevao da shvatim da sam zapravo ja taj koji beži; da li je sve samo san, košmar iz kojeg ću se probuditi za neki sat, da shvatim neke stvari o kojima ljudi u takvim slučajevima razmišljaju. Ne možete ni da zamislite o kakvim je čudnim stvarima sve čovek u stanju da razmišlja kada mu je život u pitanju. A meni je bio: bio sam u bekstvu i znao sam da se sve više pretvaram u razbojnika. Nisam mogao znati kada će otkriti leševe u Antoniovoj kući, ko će doći, ljudi iz picerije, panduri ili neko drugi. Bilo je besmisleno baviti se time. Takođe nisam mogao znati koju je priču ispričala ona balavica iz crvene mazde niti u kom će trenutku panduri da povežu sva ubistva, ali sam bio siguran da su već pronašli patrolna kola i Debeljka i Mršavka. Možda su nam već bili za petama; možda nam je ostalo veoma malo vremena.

Bilo je izvesno da u svakom slučaju moramo biti sa one strane reke, na paragvajskoj strani pre nego što svane.

Zatim sam poskočio na sedištu i bilo mi je jasno zbog čega sam osećao strah: iznenada sam shvatio da možda i neće biti teško stići u Posadas, ali da će prelazak u Enkarnasion biti pravi pakao. Kako su panduri iz Čaka bili toliki idioti, nesposobnjakovići i trutovi i kako su verovatno bili besni, sigurno su već poslali gomilu zahteva da se pojača kontrola na granici. Nisu bili baš tolike budale da ne znaju da par koji zaglibi ovako kao što smo mi prvo što će pokušati jeste da pređe u Paragvaj.

Istog trenutka mi je postalo savršeno jasno da će nas uloviti kao pacove baš na mostu. Osetio sam kako mi se zgrčila zadnjica.

- Gris, čini mi se da nemamo dovoljno vremena da pređemo preko Posadasa...

- I ja sam baš o tome razmišljala. Žao mi je što sam ti predložila da dođemo dovde.

Nekoliko trenutaka smo ćutali. Video sam skretanje za Itati. Ispred su bila neka svetla. Usporio sam.

- Šta nameravaš?

- Što pre treba da pređemo reku, zar ne? Možemo to da uradimo u bilo kojem od ovih sela i preći ćemo je.

- A kako ćemo pronaći čamac i nekoga ko će da nas preveze? Ili misliš da preplivaš?

- Naći ćemo nekoga ili nešto. Ne znam, otići ćemo na pristanište i videćemo. Godinama nisam bio u Itatiju, ali se sećam da postoji pristanište.

- Dobro - odgovorila je, paleći dve cigarete i pružajući jednu meni dok sam skretao na put ka Itatiju. - Pretpostavimo da se nalazimo u bezizlaznoj situaciji, tako da ćemo se i ponašati poput očajnika. Ovde ćemo preći reku, kud puklo da puklo.

- To, moja mala - rekoh ja i dodah gas da u punoj brzini uđemo u grad.

Jedanaest

Od puta do grada ima manje od deset kilometara koje smo prešli za nekoliko minuta. Vozio sam veoma brzo, oko sto četrdeset. Kada sam primetio ogromne obrise bazilike u senkama noći, jedva da sam smanjio brzinu. To je jedna ogromna građevina visoka otprilike sto metara, sa kupolom koju je neki crkveni arhitekta verovatno projektovao tako da bude kao ona u San Pedru ili slična. Na kraju je ispala ogromna, tipična mešavina stilova - bila je sigurno argentinska - i nikad završena. Ali ima ogroman prostor, tamo mogu da stanu hiljade vernika i svake godine se organizuju dva hodočašća koja su zaista impresivna po broju hodočasnika, jedno u septembru i drugo, naravno, za Dan Device što je najveći događaj u Korijentesu i celoj oblasti.

Mesto koje ima negde oko pet hiljada stanovnika potpuno je spavalo. Bilo je prošlo četiri sata ujutro. Međutim, bila je užasna vrućina, a tada, svakom je poznato, sigurno ima onih koji ne spavaju. Noćobdije, kurve i očajnici, oni sigurno ne spavaju u svim gradovima sveta. U Itatiju je moralo da bude od sve tri kategorije.

Dve devojke ćaskale su na ogromnom trgu ispred bazilike. Malo dalje nalazio se jedan stari policijski džip, možda jedina patrolna kola u mestu a prema reci, nekoliko zgrada od trga, videlo se nešto što je ličilo na neki otvoreni bar.

Zaustavio sam kola na nekoliko metara od devojaka i upitao ih, ne izlazeći:

- Ono tamo je bar, zar ne?
  - A šta ti misliš? - odgovorila mi je jedna od njih, tamnopotija, iznenada razočarana jer je pored mene bila žena.
  - Mislim da jeste, ali sam hteo da budem siguran. Ovde ima luka, ili marina? Potreban nam je čamac.
- Njih dve se zasmijaše kao da sam ispričao neki dobar vic.
- Ima još oko dva sata do svitanja. U ovo doba sve čamdžije spavaju.

- A osim toga kažu da u poslednje vreme riba slabo radi - reče ona druga, sa svetlijom puti i zdepastija.

- Probajte u Pasu. Blizu je.

- Potreban nam je čamac - rekao sam suvo. - Potreban nam je odmah i ovde. Rekli su nam da u zoru riba dobro grize na jednom mestu koje poznajemo i spremni smo dobro da platimo...

Naravno, ove poslednje bile su magične reči. Promenile su raspoloženje, zainteresovale su se, postale su skoro oduševljene. Crnka nam je rekla da sačekamo sa njenom prijateljicom dok ona ne pronađe Don Santosa, njenog ujaka, dobrog čamdžiju i vodiča za ribolovce. Ja joj rekoh da ćemo pozvati policiju u pomoć ako se ne bude vratila za deset minuta jer dobro plaćamo za usluge koje tražimo.

To je delovalo na onu lajavicu: vratila se tačno nakon deset minuta, skoro vukući jednog čoveka neodređenih godina, mršavog i koščatog, sa borama kao kornjača. Možda je bio samo nekoliko godina stariji od mene, ali je izgledao skoro kao da mi je otac. Imao je sve sunce Parane na koži i mnogo je puta gladovao osim kada bi dobio nešto od ulova. Možda je umeo i dobro da potegne. Oči su mu bile pune kapilara, kao i nos. Uopšte mi se nije dopadao, ali nije bilo velikog izbora tog ranog jutra.

Izašao sam iz auta, rukovali smo se i kao što je red u Korijentesu, prvi sam progovorio ja:

- Vi ste Don Santos?

- Na usluzi, gazda.

- Vrlo dobro, ja sam doktor Karlos Romero Taboada - zvanično sam rekao, kao što dolikuje jednom uglednom prezimenu.

- Kako vi kažete, gazda - tip kao da nije bio impresioniran.

- Ne zanima nas ribolov. Gospođa ima hitan porodičan problem. Malopre su nas obavestili telefonom i moramo smesta da pređemo.

- Heee - rekao je, odgovarajući mi tipično korijenteški: nije mi verovao, ali nije želeo da me uvredi, a osim toga hteo je da dobije na vremenu dok je razmišljao o tome koliko rizikuje i koliko da nam za to naplati. Mogao sam da čujem rad njegovog mozga: to su bili elementarni zapleti ali veoma lukavi. Ono što je ovom čoveku nedostajalo od inteligencije, imao je u prepredenosti. - A kuda želite da idete, gazda?

- Na drugu stranu. Brzo i bez pitanja. Recite cenu.
- I... - nesrećnik je i dalje nastavio sa onim svojim okolišanjem. Procenjivao je koliko nam je hitno da se ne bi prevario u cifri. Primetio sam da se Griselda vidno nervira.

Možda se samo pretvarala ali, postigla je cilj.

Međutim, tip mi je vratio lopticu.

- Samo vi recite.

- Petsto pezosa.

- He Samo toliko, e - rekao je, gledajući u zemlju. Nije mogao da me gleda u oči jer je znao da mi izvlači novac.

- Dobro, pretpostavimo da kažete osamsto i da ja prihvatim. Je l' u redu?

Zacaklile su mu oči dok je potvrdno klimao glavom. Taj jarac nije dobijao osamsto pezosa ni za ceo mesec.

- Koliko je potrebno da čamac bude spreman? - upitala je Griselda glasom punim gađenja. Shvatio sam da se ne pretvara.

- Odmah će biti spreman, gazdarice - rekao je tip. - Uvek je spreman, zato hajdemo samo. Ali, biće teško, upozoravam vas.

- Vas dve, pođite sa nama - rekao sam devojkama koje su posmatrale scenu kao dva privilegovana svedoka, kao da su im ustupili ložu u cirkusu Panamerikano.

- Platiću vam za još jednu uslugu.

Zgrabio sam koferčić i torbu sa garderobom, zaključao auto pitajući se zbog čega to činim. Nas petoro krenuli smo ka reci, nekoliko blokova niže.

Dvanaest

Naravno, sve što sam želeo jeste da se upecaju. Majmun za pare igra, i samo smo hteli da devojke ne odu i da po celom gradu ne izbrbljaju za našu posetu pre nego što svane.

Kada smo stigli na obalu i kada je mršavi čovek odgurnuo drveni čamac ka vodi, zapitao sam se da li ćemo njime moći da pređemo preko Parane. Čamac je bio velik i širok, nekih šest metara dugačak, po sredini se širio i bio je sav oguljen. Na krmu se nalazio motorčić koji je izgledao kao da je od nekog mopeda. Bio sam uplašen jer je ovo jutro bilo veoma uzburkano kao i sama reka. Griselda me je posmatrala sa besom u očima, ali i uplašeno, ali nam je oboma odmah bilo jasno da nemamo drugog izbora.

U trenutku kada smo ulazili u čamac dao sam obema po dve novčanice od pedeset pezosa.

- Da zaboravite na nas barem dok jutro dobro ne odmakne - preporučio sam im. Njih dve su se zahvalno nasmešile i rekle nam „naravno”, poželele nam sreću i srećan put.

Znao sam da je u svakom slučaju bilo vrlo moguće da će čim mi budemo krenuli, njih dve otrčati i sve žive probuditi. Mada možda i neće. Bile su radoznale, ali nisu izgledale kao guske. Upitno sam pogledao Griseldu. Namignula mi je, da me smiri.

Međutim, nismo imali izbora.

Ono zbog čega smo svi bili zabrinuti bila je reka. Ne znam da li poznajete tu tvrdoglavu reku, kako se ponaša: kada je mirna, to je pravi svileni prekrivač od vode, nema veće blagosti od njene. Ali, kada je uzburkana, to je pobesnelo more. Parana je živa reka, ima svoja unutrašnja strujanja, svoje besove, mitologije. Sigurno zbog toga mi koji je poznajemo mislimo da je to izvanredna reka, kojoj se i divimo i koju preziremo. Treba videti oduševljenje koje prema njoj gaje ribari, a naročito poštovanje koje gaje plivači.

Niko ne rizikuje, niko je ne prelazi bez nekoga u blizini u nekom sigurnom čamcu, na primer. To je, recimo, reka koja ima dušu, a te

noći je imala izmučenu dušu. Bila je pobesnela i po mom mišljenju naš krhki čamac kretao se kao drvce na ulasku u kanalizaciju koje se okreće u kovitlacu i nikad ne upadne u slivnik sve dok ga iznenada ne proguta kloaka.

Griselda je sedela na sredini čamca, na jednoj dasci koja je spajala jednu stranu sa drugom i držala se za škarame. Bila je savršeno svesna opasnosti i suočavala se sa njom u potpunosti, na način dostojan divljenja: vetar joj je mrsio kosu, voda joj je haljinu lepila za kožu i mora da joj je bilo veoma hladno, ali se nije pomerila. Samo je telom pratila ljuškanje čamca i nije progovarala ni jednu jedinu reč. Ja sam bio ispred, šćućuren, zgrčen na metar od pramca, takođe se držeći za ivice. Torbu sa garderobom, pištoljima i mecima koje sam uzeo od pandura prebacio sam preko ramena a fascikle sam čvrsto stezao između nogu. Don Santos je bio pozadi, sedeo je na nekoj vrsti klupice i održavao blago i jednolično brektanje motora, koji je stvarao jedno puf-puf-puf napola prigušeno ali konstantno. Bilo je očigledno da su Don Santosu bile poznate sve ćudi reke i da je imao poverenja u svoj čamac i njegov motor. Da je smatrao da je nemoguće preći reku, znao sam da bi nam to rekao. Međutim, jedino na šta nas je upozorio je da će biti teško, ne da će biti neizvodljivo. Veoma vešto, rekao bih čak sa ljubavlju, čovek je upravljao čamcem, za trenutak uz vetar, odmah bi ga pomalo iskrenuo a zatim ga ponovo ispravio. Voda je pljuskala na sve strane i ponekad se činilo da će nas talasi preplaviti. Bojao sam se za nas ali i za fascikle: nisam preduzeo mere opreza i uvio novac u najlon kesu. Osim toga, ništa se nije videlo, išli smo skoro naslepo, bez upaljenog svetla. Imali smo samo neku malu lampu na pramcu, koju je Don Santos ugasio kada je odvezao čamac. Više sam gledao u njega nego u reku i pratio sam, uprkos tami, njegove pokrete. Tip je i dalje bio naoko miran, tih i koncentrisan. Znao sam da sa sigurnošću ima predstavu o tome gde se nalazimo: ljudi od reke nikada se ne izgube. Vide u mraku, kao slepi miševi i možda ih može povući neki brzak i odvući ih ka severu, ali nikada ne gube svoj unutrašnji kompas koji su tokom tolikih godina plovidbe razvili.

U jednom trenutku sam se zaista uplašio: primetio sam da se iza nas ne vidi nikakva svetlost: Itati je nestao i više nije bilo horizonta niti bilo čega na svetu osim dubine noći.

Jedva jedna tanka linija mračnija od mraka, možda imaginarna, za koju bi neko mogao da pomisli da je obala ispred nas. Reka je na tom mestu sigurno bila tri ili četiri kilometra široka, i iako nije padala kiša, nebo prepuno olujnih oblaka guralo nas je u neku vrstu vlažne i lepljive vodene grobnice. Pomislio sam da su to stari strahovi, iz vremena kada sam još uvek bio čovek koji je morao o mnogo toga da brine, kada sam imao šta da čuvam, znači, pre milion godina. Jer u tom trenutku, uistinu, jedino što sam mogao da izgubim bio je goli život i možda Griselda. Bilo je to tako malo, ja i sve moje toliko beznačajno i rekoh sebi da je u redu, ako nas vetar odnese do đavola i sve se završi, dobro je. Jasno je da još uvek nisam želeo da umrem i da sam hteo da učinim sve što je do mene i ne predam se. Sve.

Takvo razmišljanje me je umirilo.

Međutim, tada se čamac naglo zaustavio kao da ga je neka ogromna ruka ukočila.

Začuo se oštar zvuk kao da neko ispod nešto testerije i motor se na silu zakašljao i naglo ugasio. Shvatio sam da smo naleteli na peščani sprud, verovatno na samoj sredini reke.

Pitao sam starca ljutito i psujući kako je moguće, jer je bilo nepojmljivo da vođač kao on ne zna za taj sprud čak i da se tog popodneva nije mogao videti i da se sam od sebe tu pojavio.

Odgovorio mi je ono što je već bilo očigledno: da je pogrešno procenio, da je vodena struja bila jača nego što je on mislio. Rekao je čak da smo već sigurno bili u vodama sa one strane i da bi nas možda mogao spasiti neki obalski stražar iz paragvajске Plovidbene uprave. Kada je to rekao, iskočio je iz čamca i stao na pesak. Voda mu nije dopirala čak ni do kolena.

Odmah sam shvatio da se tip pravi blesav. S jedne strane nas je potcenjivao, a s druge je oklevao da pređe. Nije mi bilo jasno zbog čega; možda je bio u sprezi sa paragvajskim vlastima, možda je bio u dogovoru sa devojkama i ovo je bio njegov način da nas izruči Plovidbenoj upravi Argentine. Da, takođe je bilo moguće da je sve bilo isplanirano: nasukavanje i moguća pojava nekog paragvajskog broda. Međutim, bilo je verovatnije da se dripac pretvara. Odlučio sam da ne marim što mi nije baš sve bilo jasno: tip se zajebavao sa nama, tako da nisam oklevao. Preskočio sam Griseldu i stadoh ispred uperivši u njega „trideset osmicu”.

- Preći ćemo po svaku cenu jer smo se tako dogovorili, kapiraš?

S tim rečima pucao sam mu u desnu nogu, baš tamo dokle mu je voda dopirala, ispod kolena. Čulo se jedno prigušeno krc i tip je poskočio i počeo da viče zašto sam mu to uradio, da li sam poludeo držeći se za nogu i padajući u vodu i ponovo ustajući. Na trenutak sam se uplašio da će ga struja odvući, ali je bio veoma spretan: jednom rukom se držao za ranjenu nogu a drugom se pridržavao za ivicu čamca. Nekako je uspeo da se popne u čamac i ispruži pored motora. Iz rane je teklo mnogo krvi.

- A sada me slušaj, kurvin sine - rekao sam mu iskreno, ali odlučno. -Imaš dve mogućnosti: jedna je da zaokreneš, izvučesh se i da nas brzo prebaciš na paragvajsku obalu kao što je i bio dogovor i posle se vratiš kući i ližeš ranu; druga je da još jednom pucam u tebe pa neka te pojedu palomete ili kako se već zovu ribe iz ove usrane reke. Biraj.

Tip je užetom privezao nogu u visini kolena, žurno i bez reči uronio u vodu jedno veslo i oslobodio čamac. Upalio je motor jednim potezom kanapa i kunem vam se da je izgledalo da taj zakržljali čamac leti. Stigli smo na drugu obalu za nekoliko minuta.

Nismo ga niti pitali niti zahtevali to od njega, ali se tip zaputio ka nekoj vrsti divljeg privezišta kao da se ništa nije dogodilo, tipično za sitne krijumčare i rekao mi da ćemo oko dvesta metara uzvodno naići na jednu skrivenu stazu koja je izlazila na zemljani put koji je vodio do najbližeg mesta, do Desmoćadosa.

Shvatio sam da je tip sada bio zaista uzbuđen. Pipkao je nogu kao da odmerava koliko je zgrčena. Pomislio sam da ga ubijem ali mi se učinilo bespotrebnim. Ništa me nije koštalo da opalim u njega još jedan metak, i priznajem da sam se čak pomalo i zaneo, ali sam odlučio da ga pustim da ode. Ono što bude ispričao kada se vrati kući ništa neće promeniti našu situaciju. Tako sam spustio pištolj. U istom trenutku Griselda mi ga je otela i glava mu je odletela.

Trinaest

Dok smo hodali duž obale reke, upadali smo u blato plašeći se da ne naletimo na neki skriveni bunar koji bi nas povukao u svoj vrtlog ili na neko leglo kaimana ili nešto slično. Razmišljao sam o tome kako se Don Santos zavrteo kao marioneta pre nego što je pao u vodu i odnela ga struja, i kako je ta žena koja je bila sa mnom apsolutno savršena u svemu. Zaista je bila spremna na sve. Mnogo spremnija od mene ili bilo koga drugog meni poznatog. Iznenada sam bio i zadivljen i prestrašen.

Takođe sam razmišljao o tome koliko sam umoran i da je vreme da nazovem Eleuterija. U potpunosti sam se uzdao u taj poziv. U Čaku je svima poznato koliko je Paragvaj važan svima koji beže: ako imaš prijatelja i lov, u Paragvaju si na sigurnom. Ja sam imao oboje i malo toga mi je bilo potrebno: samo auto i paragvajska dokumenta da bih mogao da pređem u Brazil. Za Eleuterija je to bila sitnica.

Kada smo stigli na stazu o kojoj je govorio Don Santos, već je bilo pola šest ujutro. Iako nije bio pravi trenutak, nismo oklevali zbog hitnosti situacije i moje uznemirenosti. Izvadio sam telefon, podesio ga na roming i ukucao njegov broj. Odgovorila mi je njegova telefonska sekretarica. Laknulo mi je kad sam prepoznao njegov glas. Na brzinu sam ga podsetio ko sam i rekao da sam u velikoj nevolji, da mi je hitno potrebna pomoć i zamolio ga da me nazove na moj mobilni čiji sam broj dva puta ponovio. Rekao sam mu da ću ga u svakom slučaju ponovo nazvati u toku prepodneva.

Zatim, pošto više nisam mogao da izdržim od umora i nisam znao šta bih drugo, predložio sam Griseldi da odspavamo malo, kao Indijanci, naslonjeni uz drvo.

- Spavaj ti - bilo je sve što mi je rekla, paleći drugu cigaretu.

Postavio sam koferčić uz jedan lep lapačo i na njega stavio torbu sa garderobom. Naslonio sam glavu i za manje od minut zaspao sam kao zaklan. Nisam ništa sanjao. Nisam imao snage ni za kajanje ni za fantaziju.

Kada me je Griselda probudila, već je bilo svanulo.

- Zvoni telefon - opomenula me je.

Žurno sam ga uključio, sanjiv i uznemiren.

- Ovde Eleuterio - rekao je. - Gde si, šta se dešava, drugar?

Ukratko sam mu ispričao da sam na jednom brdu u blizini reke kod Desmoćadosa, da nisam sam i da mi je potrebno utočište, verovatno i dokumenta i auto da bih prešao u Brazil.

- Da li je kučka sa tobom?

- Da.

- Treba li ti novac; radi se o poslovima?

- Ne treba mi novac. Recimo da sam izgubio razum zbog jedne ribe i moram da odem daleko. Između je bilo dosta krvi.

- Do đavola, Romerito, ko bi rekao - bio je ironičan. - Ali, u redu, pusti da smislim šta mogu da učinim za tebe. Zaista ti ne treba lova? Svima treba lova.

- Ne, imam je.

- Dobro, gde se tačno nalaziš?

- Nemam pojma. Blizu obale, u visini Itatija, pretpostavljam na stazi koju koriste krijumčari.

- Dobro, daj mi malo vremena da vidim kako da te izvučem. Ostani gde si i čućemo se za pola sata.

Prekinuo je vezu.

Zatražio sam od Griselde jednu cigaretu i odgovorila mi je da ih više nema.

- Ali sinoć smo kupili tri paklice.

- Pa?

Odlučio sam da ne nastavljam raspravu koja je bila na pomolu. Shvatio sam da je bila u užasnom raspoloženju. Zapitao sam se da povrh svega ne treba i da dobije. Žene polude kad treba da dobiju. Dan pre nego što dobiju menstruaciju sposobne su i da ubiju. Ali isto tako sam znao da ako je budem pitao, skupo bi me koštalo.

- Da li si mogla malo da odspavaš? - pitao sam je tek da bih nešto rekao.

Odrično je odmahнула glavom i shvatio sam da je bila veoma utučena. Ne znam da li zbog straha, griže savesti, kajanja ili nečeg drugog, ali se po njenom govoru videlo da se promenila kao neka mašina kojoj sve kontrolne funkcije rade naopako.

Posmatrao sam gustiš. Razmišljao sam o opasnostima koje su vrebale: mogla je da se pojavi neka životinja ili čovek. Nije se ništa čulo osim ptica i šuštanja granja. Bilo je užasno toplo, ali smo barem bili u hladovini.

Ponovo je zazvonio telefon.

- Romero, da li me čuješ? - bio je Eleuterio.

- Savršeno.

- Moraš da dođeš blizu puta koji vodi za Desmoćados. Na nekoliko kilometara ispred videćeš jedan Koka-Kolin kartel. Tamo će doći po tebe neki moji prijatelji i odvesti te do Ponse. Zapamti, Ponse. Ni sa kim ni o čemu ne razgovaraj; samo sa njim. Ponse. Kaži njemu šta ti treba i više ti ništa ne dugujem, okej?

- U redu.

- I niko ti nije pomogao, u redu? Baš si zaglibio, Romero. Suviše.

- U redu. Mnogo ti hvala.

- Za ovo se ne kaže hvala. Vraćam ti za tvoje usluge i to je sve. Srećno.

Ponovo je prekinuo vezu.

Četrnaest

Za manje od jednog sata pokupila su nas dvojica u novom kombiju. Izgledalo je kao da su braća ili rođaci: obojica su bili mladi, mršavi, brkati, u farmerkama i čizmama. Ličili su na nekakve ugledne kauboje u toj oblasti ili tako nešto. Kada su nas ugledali, zaustavili su se, otvorili zadnja vrata kombija i ponovo krenuli, bez reči. Za petnaest minuta smo ušli u selo.

Rekli su nam da možemo da iskoristimo priliku da se operemo i pitali nas da li želimo mate ili kafu. Griselda je zatražila kafu i cigarete i popušila dve, jednu za drugom. Ja sam prihvatio mate i odmah su mi doneli termos, posudu od kravljeg roga punu čaja i brazilsku cevčicu za mate, jednu od onih velikih sa zlatnožutim ukrasima i lažnim rubinima..

Ostavili su nas same u jednoj prostoriji koja je ličila na nečiju dnevnu sobu. U njoj se nalazio nekakav jeftin kredenac, garnitura od skaja, a na jednom zidu visila je nekakva užasna slika koja je predstavljala oluju na nekoj stenovitoj obali mora koja je ličila na norveške fjordove ili nešto slično.

Griselda je samo pušila i uzdisala. Pokušao sam da smireno razgovaram sa njom da, ako je moguće, sagledamo situaciju u kojoj smo. Konačno, bilo mi je potrebno da ponovo budemo tim. Ali, nismo bili: ona se zatvorila u svoju ljušturu. Gledala me je sa mržnjom kao da sam je ja doveo u ovaj deseti pakao koji smo stvarali. To me je ljutilo jer mi se činilo nepravednim s njene strane. Oboma bi dobro došlo malo nežnosti, recimo, čak i u tako ozbiljnim okolnostima dobro dođe poneko milovanje, zajednički uzdah, nežnost, ne znam, malo nečega što se zove kako god hoćete.

Ali nije bilo tako. Zbog toga sam se osećao sam i ljutit. Prvi put sam se jasno zapitao zašto je već jednom ne ubijem. Da li je stvarno volim? Da li je i dalje volim kao što sam je voleo pre dva dana, kao sinoć, kao i do pre nekoliko sati? Možda ljubav i može da nestane tako brzo?

U podne su nas obavestili da nas vode u Kasapu, kod gospodina Ponse. Išli smo istim kombijem i sa istim onim tihim momcima. Put je trajao nekoliko sati a ja sam se sve vreme pitao zašto nas ništa ne pitaju, čak ni za imena. Nisu nam tražili ni da im damo oružje, za koje su sigurno znali da ga posedujemo, niti novac, za koji su takođe sigurno znali.

Stigli smo u selo koje se nalazilo u nekakvoj maloj dolini u koju se stiže čim se pređe reka. Parkirali smo se pored jedne kuće skromne spoljašnjosti, nimalo raskošne. Odveli su nas u jednu kancelariju i dali nam znak da sačekamo. Odmah zatim ušao je jedan odvratni kepec.

Bio je niži od jednog metra, mišićav, malih, otvorenih ali čvrstih ruku, sa šakama kao u lutke, kratkim prstima. Bio je potpuno ćosav i lice mu je bilo oštih crta, oči nemirne, uši pomalo klempave i usne pune. Podsetio me je na one đavole koji se obično nalaze na apsidama na evropskim gotičkim crkvama. Ali je najimpresivniji od svega bio njegov vrat, širok kao noga, pa je izgledalo kao da mu trupac povezuje glavu sa kratkim trupom ili nešto slično. Odmah mi je pružio ruku, ali sam u Griseldinim očima primetio još nešto: gađenje. Pomislio sam ono što sam oduvek mislio: da je prava nesreća biti kepec jer su svi kepeci zli, loši ljudi. To je nesreća, božja greška kada se rodi kepec. Ljudi te celog života zajebavaju, a kepec zajebava sve ostale samim svojim prisustvom. Svi kepeci su živa gadost u ljudskom liku.

Jednim skokom se smestio u jednu od fotelja i sa osmehom nas posmatrao, kao neka srednjovekovna nakaza, kako li se već zamišljaju srednjovekovne nakaze.

- Don Eleuterio mi reče da vam pomognem - počeo je piskavim glasom u kojem je bilo nečeg metalnog, kao da mu, umesto kroz grlo, vazduh prolazi kroz olovne cevi - i učiniću to sa zadovoljstvom. Kažite tačno šta vam je potrebno.

- Zašto nam najpre ne kažete ko ste? - zapucala je Griselda agresivno. Ja sam bio za drugačiji razgovor, ali ona me je preduhitrila.

- Ponse - rekao je kepec, zamrzavajući svoj osmeh. Samo Ponse. A vi ste... ?

- Recimo da se gospođa zove Laura Romero i da je pomalo umorna -umešao sam se. Nadam se da ćete moći da joj oprostite, gospodine Ponse, i da ćete moći da razumete da nam je, takođe, hitno potrebna pomoć. Potrebni su nam auto, pasoši i pomoć da pređemo u Brazil.

- Imamo uredne paragvajske pasoše gospodine... - Romero, znate to. - U blizini imamo i mulu, skoro novu.

Shvatio sam na šta cilja: u Paragvaju se kradena kola sa lažnim papirima nazivaju mule. Mogu slobodno da se voze po celoj zemlji jer obično ove kradene automobile štiti sama policija.

- Ali, gospodine Ponse, mula nam jedino vredi u Paragvaju...

- Naravno. Don Eleuterio je rekao da vam pomognemo da stignete do granice.

- Razumem - rekao sam tek da bih nešto rekao.

- Znači da ćete se tamo s nama oprostiti i čak nas možda predati policiji -odbrusila je Griselda. Njene hladne, sive oči sada su bile dve užarene varnice, prožete kapilarima. Bojao sam se da će sve da uprska. I samo što nije.

- Možda bi neki prijatelji iz Sijudad del Este mogli da vam pomognu, ali bi to imalo svoju cenu.

- Koliko? - upitala je Griselda stavljajući cigaretu u usta i tražeći upaljač u torbici.

- Recimo polovina od onoga što se nalazi u koferčiću koji gospodin Romero tako brižno čuva.

- Znala sam da ćeš da nas ucenjuješ, kurvin sine - hladno je rekla Griselda ne tražeći upaljač već „trideset osmicu” sa prigušivačem. Uperila ga je u njegovo čelo i pucanj je natopio zid iza njega nečim tamnim, što je bila krv i kepecov mozak.

„Luda je”, uspeo sam samo da pomislim ali nisam ništa rekao, dok sam istovremeno uzimao koferčić i torbu izlazeći iz kancelarije. Ušli smo u jedan sivi 405 koji je bio pred vratima. Tihi momci iz kombija su bili nestali kao da su isparili od popodnevnog žega.

Petnaest

Ovo bekstvo je bilo ludost, ali tada ništa nije moglo biti mudro niti razumno. Žurno sam se uputio ka putu koji vodi u Sijudad del Este. Jedino što sam znao bilo je to da moramo da stignemo u taj grad koji je bio glavni južnoamerički grad i simbol za sve što je protivzakonito: nema tog delikta, poroka, prevare, droge ili brloga koji ne postoji u Sijudad del Esteu. Trostruka granica koja povezuje tri korumpirane države svedok je stvaranja i razvoja ovog grada koji je rođen u vreme diktatora Alfreda Štrosnera i koji je godinama nosio njegovo čuveno ime. Trebalo je i dalje da se tako zove. Na kraju milenijuma to je mesto u Južnoj Americi, a možda i u svetu sa najbržim porastom svega: stanovnika, lošeg kvaliteta života, delinkvencije svake vrste.

Bio sam ubeđen da mi u takvom mestu i sa dvesta hiljada dolara neće biti nemoguće da pređem u Brazil.

Da, naravno, rekao sam „mi” umesto „nam”. Ovo putovanje mi je poslužilo da usavršim moju izdaju Griselde. Uprkos umoru koji sam osećao, ni sekund nisam prestajao da mislim o tome. Bila je pored mene, a ona je naravno samo naizgled nezainteresovano pušila i posmatrala pejzaž. Nismo razgovarali, nije bilo potrebe. Nije bilo nikakvog komentara koji bismo mogli da podelimo, nikakve nedoumice. I jedno i drugo moglo je na svoj način da reaguje. Onaj drugi je samo bio saputnik u bekstvu.

Ne znam zbog čega, iznenada sam se prisetio raznih tipova koje sam poznavao i koji su takođe pobjegli. Razmišljao sam šta je značilo bežanje: jednom mi je jedan tip pričao šta je bekstvo značilo za gerilce, one koji su se u svoje vreme sami nazivali vojnicima revolucionarima. Naravno, on je rekao da oni nisu bili ni ubice ni razbojници, ali su svi nosili svoj krst i činilo se da je bekstvo njihova neizbežna sudbina.

Takođe sam se prisetio koliko je mnogo begunaca koji su se bacili sa mosta General Belgrano otkada je most sagrađen. Govorilo se da

je to most sa najvećim brojem samoubistava. Ostavljali su automobile, bicikle, pisma, i bacali se u reku. Setio sam se i Norberta, dragog prijatelja iz detinjstva, druga iz škole koji se za mog boravka u Misionesu ubio u Asunsionu, tačnije u jednom malom hotelu četvrte kategorije, siromašan, u dugovima, kost i koža. Imao je svega 38 godina ali ga je pritiskalo osećanje neverovatnog poraza koje mu je sigurno teže padalo nego tone godina. Svi su mu poslovi propali i zaduživao se kod banaka i nekih zelenaša. Nije se nikad saznalo koliko je bio dužan, ali je jednoga dana nestao. Ostavio je za sobom nekoliko dece, ožalošćenu udovicu, užasna drama. Onda se ubio u Asunsionu. Uvek sam mislio, naravno glupo, da sam možda ja mogao nešto da učinim. Ili još gore: osećao sam da mi je tragedija čoveka koji mi je bio prijatelj bila potpuno tuđa i daleka. Odvratno osećanje.

Takođe sam pomislio i na Kaća Kostakurtu koji je prešao svaku meru kockajući se i na kraju pobegao ostavivši za sobom gomilu dugova. Pošto se pretpostavljalo da mu poslovi dobro idu - bio je vlasnik preduzeća za veleprodaju mlečnih proizvoda - mnogo zelenaša mu je dalo pozajmicu. To je Kaćo dobro iskoristio: jednog jutra, nakon što je sakupio skoro milion u gotovini, nestao je. Ispario je a nekoliko poznatih zelenaša dobilo je infarkt, što mu je donelo iznenadnu i ogromnu popularnost. Nekoliko godina niko nije čuo ništa o njemu, i sećali su ga se kao legendarnog pravednika koji je nekoliko zajmodavaca doveo do propasti. Oni su ga u početku tražili, pričalo se da bi ga ubili jer je Kaćo sve savršeno izveo. Nisu ništa njegovo mogli da stave pod hipoteku jer se ispostavilo da ništa nije njegovo, i na kraju ih je sve zeznuo. Uprkos svemu, posle dvanaest godina Kaćo se vratio i sada šeta po Resistensiji i kočoperi se, često ga viđam u Ninu, u starom baru La Estrela. Sada šeta klinke: uvek je sa nekom kurvicom, nekom od onih klinke od četrnaest-petnaest godina koje se bave prostitucijom u Resistensiji i koje se skupljaju oko skupštine i katedrale - savršeni simbol Gradić Pejtona. Kostakurta uživa da sablažnjava ljude. Danas ga niko ne dira, ima mali, skroman kiosk koji vode njegova majka i tetka, i očigledno je isplatio sve svoje dugove ili su mu ih nekako oprostili.

Što se mene tiče, nikada nisam smatrao da je uzbudljivo biti begunac, ali sada su nas svi tražili: dobri, loši i lošiji, domaći i stranci.

Imao sam i tu nevolju da pored sebe imam uzrujanu, slomljenu ženu, potpuno nepredvidivu. Griselda je već napravila nekoliko gluposti. Bilo mi je dosta njenog eksplozivnog temperamenta. Osim toga, naslutio sam da su mi samom veće šanse da pobegnem. Trebalo je da je ubijem, bilo je očigledno da će sa njom bekstvo biti nemoguće. Polako sam shvatao da ću na kraju morati da je izdam. Nisam to želeo, ali nisam video drugog izlaza. Grizla me je savest, loše sam se osećao, ali ne, nisam video drugu mogućnost. Osim toga, nešto je puklo. Ljubav, u redu, ko je u tom trenutku znao šta je puklo. Zadivljujuće je kako ljubav može da nestane u roku od nekoliko sati.

Griselda je pored mene bila utonula u ko zna kakva razmišljanja. Pušila je i nije mi se obraćala. Sigurno je bila veoma umorna, iscrpljena, ali nije spavala, uopšte nije spavala. Ta neverovatna žena, bila je neumerena u svemu i nepredvidiva kao mačka. Nije imala ničeg zajedničkog sa Griseldom koju sam voleo, sa onom strastvenom otmenom gospođom iz Gradić Pejtona. Ta je imala nepresušnu energiju, bila je neumorna. Kao u seksu, i u ljubavi i u mržnji Griselda je bila kao svetlost koja nikad ne gasne. Večni plamen.

Nisam imao drugog izbora nego da ga ugasim.

Šesnaest

Svakako, nemojte misliti da nisam znao da ona sigurno isto misli. Na zadnjem sedištu nalazio se koferčić sa dvesta hiljada dolara, jedna „trideset osmica” koja je u zadnje vreme imala puno posla i dve „četrdeset petice” pomalo stare i možda loše podmazane, ali uvek ubojite.

Iznenada sam pomislio da je samo pitanje ko će prvi da potegne. U ovom slučaju, to će biti brža ruka, ne obavezno i lukavija.

Sada moram da kažem, dobro, ne znam da li će vam se sve ovo učiniti suviše odvratnim, gadnim ili perverzним. Već mogu da pretpostavim šta mislite. Ali, znate šta? Baš me briga šta ćete misliti o ovoj priči. Ako ste tu i čitate je, i ako ste stigli dođe, jednostavno znajte da je ovo moja priča i da ne mogu drugačije da pričam ono što mi se dogodilo. Ne želim, sasvim sigurno, jer je svaka moralnost izlišna, u ovom trenutku je svaka etička vrednost suvišna. Život mi prolazi u ovom što pričam. Doslovno.

Jer, na kraju se sve svelo na to da je jedno od nas moralo da ubije ono drugo. Došli smo u jednu bezizlaznu situaciju a, kako sam primetio, i Griselda je isto mislila: ili ću ja nju da ubijem ili će ona mene. Čak se nije postavljalo pitanje da li je izvesno da smo prestali da se volimo, ne, nikako. Zašto ne priznati da ljubav takođe može da uključuje i smrt, ako tako često uključuje zločin? Mislim da smo se i dalje voleli i to možda apsolutno i u potpunosti, ali je sada to bila usijana ljubav, reklo bi se. Ljubav koja je jedino mogla da sprži. Ima takvih ljubavi, ako niste znali: kao što ima i hladnih i misaonih, postoji i vatrena ljubav. Samo je to: plamen, iskra, žar, ugarak. Prži kao đavo i u jednom trenutku poludiš tako da jedino želiš da je ugasiš.

Griselda i ja, jadnici, bili samo na istoj raskrsnici. Samo je uklanjanje onog drugog moglo da omogući preživljavanje. Toliko smo jedno drugo voleli da smo izgubili osećaj za granice. Nijedno nije bilo više krivo od onog drugog, nijedno oslobođeno krivice, nijedno bolje ili gore. Grozno je biti isti, tako identičan u strasti i u ludosti. Bes i

beznađe, tada sam shvatio, nemaju pol, niti genitalije. Idu dotle da čovek čini najužasnije stvari, bacaju te u neopisiv deseti pakao.

Na nekih petnaestak kilometara pre Sijudad del Estea, uvideo sam da mi ništa drugo ne preostaje nego da je ubijem. Lagano sam zaustavio auto, na jednoj krivini, i rekavši da ne mogu dalje od umora, otvorio sam vrata i izašao. Griselda je ostala da sedi, nepomična, kao kip. Okrenuo sam se i otvorio zadnja vrata pretvarajući se da tražim nešto u torbi. Hteo sam da izvadim jednu „četrdeset peticu” i da je upucam. Ali, ona me je preduhitрила: kad sam izvadio pištolj iz torbe i podigao pogled, ona je već uperila u mene „trideset osmicu”. Uspeo sam da izbegnem da me metak pogodi u lice, ali me je, dok sam se uspravljao, pogodio u grudi i pao sam na bankinu. Onda je ona sela za volan, krenula u rikverc i nekoliko puta prešla preko mene, da me dokrajči. Još se i nagnula kroz prozor i još jednom pucala u mene pre nego što je uz škripu točkova otišla.

Ona me je preduhitрила. Neki od vas će pomisliti kako žene uvek pobeđuju. Ali, nije se radilo o polu; prosto smo oboje bili loši, i oboje očajni.

Epilog

Međutim, njena greška je bila u tome što je mislila da sam mrtav iako to nisam bio. Već sam vam rekao da su neki ljudi veoma žilavi. Ja sam od tih, očigledno.

Bio sam u komi, takođe je očigledno, ne znam koliko dugo, ni gde. U ovom trenutku osećam da sam sav u zavojima; jedva da mogu da se pomerim i sve oko mene miriše na bolnicu. Osećam ukus čaja koji mi daju na kašičicu i uštirkane čaršave, sigurno su beli. Tek sam se probudio kao iz jednog dugog sna i još nisam oči otvorio a već mislim na Griseldu i pitam se da li zna da nisam mrtav. Valjda je, na kraju, uspela da pobegne. Da li je možda u Fosu ili Sao Paulu, na primer? Možda u Rijuu ili u Baiji, kao što je bio njen san?

U redu, potražiću je. Sada sam sav u zavojima, sa mnogim ranama i sa dva metka za koje ne znam da li su ih izvadili ili ću ih zauvek čuvati u svom telu, ali ću je potražiti i pronaći ću je. Sredila me je, gadura, ali ja pripadam onoj sorti jakih tipova, to se vidi. Nas nije lako ubiti. Prija mi taj osećaj.

Živ sam. Važno je da sam živ. Ne znam gde, niti u kakvim uslovima, ali osećam da sam živ. Dišem. Nije me ubila, gadura, nije mogla da me ubije. A ja ću je naravno potražiti i pronaći ću je. Negde ću je pronaći. Iako je van ove sobe mardelj, sigurno jeste. Iako će da mi sude i da me zatvore. Jednog dana ću izaći i pronaći ću je. Sigurno.

Jedva otvaram oči i oduševljen sam sto vidim svetlost. To je ponovni susret sa životom, sa kretanjem, iako jedino vidim kretanje bolničarke koja mi u usta sipa čaj iz kašičice. Prija mi. Veoma. Popiću puno čaja i oporaviću se a onda ću da je potražim.

Aj, Griselda, moja voljena Griselda, kada te budem pronašao...

Pre ili kasnije biću onaj stari. Ne znam kako ću te ubiti, Griselda, ali se kunem da hoću. Ne mogu još uvek da kujem planove, ali ću te pronaći i ubiću te. Znam da te još uvek volim ali te u isto vreme najviše mrzim. Mrzim te više od ičega na svetu. I neću se zaustaviti sve dok te ne ubijem.

Prija mi topao čaj. Teče mi kroz utrobu i prijatno se osećam, blaženo. Otvaram oči da mu zahvalim, kao što zahvaljujem svetlosti koju ponovo vidim... Divno je. Bolničarka mi se smeši, ima divan osmeh ispod kapice. Zatvaram oči i mislim na taj lepi osmeh.

Sve dok mi nije postalo jasno i otvaram oči preplašen jer prepoznajem taj osmeh, ispod sivih Griseldinih očiju koje me gledaju sa mermernom hladnoćom, hladnoćom ledenog brega.

- Žalim, ljubavi, ali dva puta je suviše - govori mi.

To je poslednje što uspevam da čujem pre poslednjeg hica.

Hihon, Andaluzija, Lisabon maj-jun 1998.

Amoralna trilogija Mempa Đardinelija

Po mnogo čemu sličan romanu *Vreli mesec*, kratki roman *Deseti pakao* ipak zauzima posebno mesto u stvaralačkom opusu Mempa Đardinelija. Napisan u jednom dahu i objavljen 1999, zaokružuje celinu koju čine tri knjige pisane, reklo bi se, po istom receptu: u ključu crnog romana i takoreći kinematografskim sredstvima tipičnim za svaki dobar road movie - od Godarovog *Do poslednjeg daha* do avantura *Telme i Luiz* - kao i romani *Vreli mesec* i *Nemoguća ravnoteža*, *Deseti pakao* kroz priču o zločinu i poteri daje sliku jednog vremena i etičke erozije Argentine.

Kontrolisano ubrzanje ritma pripovedanja i motiv potere moralno indiferentnih prestupnika, čitanje diskurza sa dvostrukim dnom, i junaci koji iz učmale varoške sredine u kojoj se „ništa ne dešava dok se odjednom ne dogodi sve” najednom dospevaju u ekstremne situacije konačnih izbora, karakterišu sve tri knjige, ali je *Deseti pakao* možda najradikalnija od njih i na neki način najbeskompromisnija. U svima je Đardinelijeva zaokupljenost kolektivnim pamćenjem i moralnom podlogom društvenog miljea dominantna, ali u poslednjem delu ove svojevrsne trilogije nisu ostavljena odškrinuta vrata da se utekne: vrtoglavo se stiže do dna.

Ima onih koji su Đardineliju zamerili da je *Deseti pakao* napisao previše pamfletski: čitave stranice digresivnog „govora u stranu”, prepune razmatranja moralne korozije argentinskog društva na kraju milenijuma, idu ponekad u prilog takvim optužbama; ali ako se roman sagleda kao deo celine započetog opusa Đardinelija-hroničara - onako kako je za SAD nekoliko decenija takav hroničar bio Džon Apdajk svojom sagom u Zecu Armstrongu - onda *Deseti pakao* dobija poene za doslednost i logični kod.

Borba protiv društvene amnezije opsesivna je Đardinelijeva tema; kao i mnogi drugi Argentinci, i on je ubeđen da su njegovi sunarodnici ljudi kratkog pamćenja kad je o društveno-političkoj istoriji reč: zaboravljaju greške i ponavljaju ih, padaju sve dublje u moralnu indife-

renciju, trpe izdaju, prevaru, pljačku i ćute, poštujući prvo, gotovo folklorno pravilo ulične filosofije: „Ne mešaj se!” Ne mešaj se, šta je da je! - dodao bi Đardineli srdito, besan na svoje zemljake što tako olako, kao u nekom narkotičnom snu, dopuštaju da se decenijama harači njihova bogata, gostoprimitljiva i nekad po obrazovanju i uljudnosti dična domovina. „Idu mi na nerve tipovi koji ćute!” - kaže u jednom trenutku protagonista Desetog pakla, a u drugom je još radikalniji: „Trebalo pobiti budale što trpe izdaju.”

Čest polemičar, Đardineli nikad nije krio da je Deseti pakao neposredno inspirisan korozijom argentinskog društva koje je za dve decenije demokratije, vaspostavljene 1983, od okončanja poslednje vojne diktature, prevalilo put od sramežljivog otvaranja prema svetu do makijavelističkog pragmatizma neoliberalnog društveno-ekonomskog modela dovedenog do krajnjih konsekvenci. Kraj milenijuma je doba kad u Argentini jača opšta razočaranost u političku klasu i snagu institucija nemoćnih da stanu na put korupciji, zloupotrebi vlasti, i opštoj moralnoj eroziji društva u kojem je sve dozvoljeno dok god se zakon može izvrdati. Aljkave i sumnjive privatizacije mamutskih državnih firmi, trgovina koncesijama, stvaranje klase novih bogataša preko noći, drastična socijalna polarizacija sa ubrzanim odumiranjem srednje klase, rast nezaposlenosti i gotovo iščeznuće države kao mecene, organizatora i bitnog faktora u očuvanju dobrog zdravstvenog i obrazovnog sistema, neke su od tipičnih odlika koje prate ulazak Argentine u carstvo svemoćnog globalnog društva regulisanog isključivo po principima slobodnog tržišta. Radikalna i Peronistička (Husticijalistička) partija, dve tradicionalno dominantne političke stranke koje su se smenjivale na vlasti kad zemljom nisu upravljale vojne hunte, doživljavaju u to vreme svojevrsnu imploziju pod pritiskom unutrašnjih frakcijskih raslojavanja koja su samo ubrzala gubitak poverenja ne samo u njihove političke programe već i u podobnost političke klase u celini da vodi zemlju. Nove političke grupacije pokazuju, nažalost, slabosti starih, kao i krajnje odsustvo kreativnih ideja i moralne odlučnosti da izvedu Argentinu iz najteže društveno-ekonomske krize u kojoj je ikad bila. U zemlji sa nešto manje od 40 miliona stanovnika, koja po objektivnim procenama ispričane može da hrani barem 300 miliona duša, na smeni milenijuma polovina stanovništva bukvalno gladuje. Pre no što

će smena nekoliko kratkotrajnih vlada dovesti zemlju i u duboku institucionalnu krizu, pa tako potvrditi i štaviše pojačati utisak koji čitaocu prenosi pisac svojom „amoralnom trilogijom”, Đardineli će uspeti - naročito romanom Deseti pakao - da napravi verni portret argentinske varijante društva ogrezlog u divlji neoliberalizam, a naročito njegove (a)moralne dimenzije.

Ako nešto raspiruje jarost protagoniste romana, to je moralizacija, i to ne samo ona palanačka; u današnjoj Argentini - rezonuje on - niko nema prava nikoga da proziva jer svi ćute, trpe izdaju i rasprodaju zemlje, ako nisu vinovnici barem su saučesnici u stvaranju novog soja ljudi bez skrupula. Mada naizgled usputne, česte su reference na korumpiranu i nesposobnu policiju, na opštu filosofiju špekulacije, na poslanike koji su lopovi od zanata, na kič kao dominantnu estetiku zemlje koja bi preko noći da se pretvori u džinovski šoping-centar. Kad je tako, jedino što preostaje je slepo slediti sopstvene strasti, bukvalno gaziti preko leševa da se uzme ono što se želi. Jer tako danas svi rade.

Oduvek žestok kritičar palanačkog morala (u tom pogledu naročito su primerne njegove priče), u Desetom paklu Đardineli dovodi temu do krajnjih konsekvenci: ne samo rodna Resistensija, nego i čitava Argentina, pretvorena je u Gradić Pejton, idiličnu, perverznu palanku iz istoimene američke sapunske opere, jedne od prvih koja je pre četrdesetak godina stekla svetsku popularnost postavši sinonim za carstvo etičkog i estetičkog kiča. Đardinelijeva Argentina s kraja devedesetih, pretvorena je u trećesvetski (i trećerazredni) šoping kojim isključivo vladaju merila moralno indiferentnog potrošačkog društva koje je spremno da žmuri i ćuti dok god može da kupuje. A njen glavni junak je beskrupulozni pragmatik, onaj u koga se na početku knjige pretvara protagonista priče, u deceniji u kojoj je, kako kaže pisac, konačno izgubljena bitka za stvaranje jedne koherentne socijalne politike u Latinskoj Americi.

Đardinelijev način da sve ne bude crno-belo u ovom romanu je njegova veština da istovremeno bude konkretan i reprezentativan; da gotovo planetarni fenomen koji prati ekonomsku globalizaciju mnogih zemalja u razvoju prikaže u jednom sasvim lokalnom okviru severne Argentine, tropskog Čaka, stvarajući svojevrсни prozni amalgam novih oblika kostumbrizma i egzistencijalizma čiji je krajnji

proizvod jedan diskurz mnogo bliži postmodernizmu nego kamijevskoj sudbonosnosti apsurdna. Da onom opštem sudbinskom pitanju „čemu sve to?“ da današnji, konkretan okvir u najboljoj tradiciji „prljavog realizma“ i crnog romana.

Već ranije je rečeno koliko Đardineli voli okvir crnog romana i koliko ta forma postaje sve omiljeniji obrazac savremenih latinoameričkih pisaca (vidi pogovor za roman Vreli mesec). Nije slučajno, u tom pogledu, što je Deseti pakao posvećen Čileancu Luisu Sepulvedi i Đardinelijevom zemljaku Osvaldu Sorijanu, majstorima te forme, čije su knjige prepune gubitnika-lutalica, prašnjavih puteva i traganja za smislom u svetu koji im izaziva ironičnu, ako ne i oporu grimasu.

U Đardinelijevoj knjizi je do filmskog ubrzanja doveden onaj svojevrstni latinoamerički suspense koji takođe nosi radnju romana kao što su Ime torera (Sepulveda), Oko otadžbine (Ojo de la patria - Sorijano), ali i zapaženih knjiga nove generacije pisaca poput Kolumbijca Santjaga Gamboe (Gubiti je pitanje metoda, Uljezi - Perder es cuestion del metodo, Los Intrusos) ili Gvatemalca Rodriga Reja Rose (Začarano kamenje - Piedras Encantadas). Ono što, međutim, razlikuje Đardineliu od zapaženijih mlađih argentinskih pisaca koji su takođe pribegli ključu crnog romana detekcije, ali uz mnogo stilizacije, kao na primer Pablo de Santis (Prevod - La Traducciori) ili Marselo Birmaher (Tri Musketara - Tres Mosqueteiros), jeste žestina, energija, sočnost koji potiču od one prividne lišenosti ukrasa, do surovosti (i sirovosti) direktne priče koja podseća i na kostumbristu Koldvela i na prljavog realistu Karvera, ali pre ispričane filmskim jezikom „postmoderniste“ Kventina Tarantina nego „egzistencijaliste“ Žana Lika Godara.

Iako napisan tek pre nekoliko godina, roman Deseti pakao deluje danas gotovo proročki; u Argentini na početku milenijuma, gde su pozicija i opozicija dale jedna drugoj ruku da bi politički preživjele po svaku cenu, u kojoj se proživljava najdublja ekonomska, socijalna i institucionalna kriza od postanka zemlje, Đardinelijeva knjiga, kao i cela „amoralna trilogija“, deluje kao upozorenje o koje se građanska svest jednostavno oglušila. Godinu dana po objavljivanju Pakla..., Đardineli će pokušati još jednom - ovog puta u obliku pozamašne esejiističke studije simptomatičnog naslova Zemlja čuda - da upozori svoje zemljake da je vreme za buđenje. Ironično, obe knjige - i

roman i zbirka ogleđa - bile su mesecima nacionalni bestseleri, ali knjiŹevnost, naravno, ni ovoga puta nije promenila svet. Ostavila je samo valjano svedoĉanstvo o jednom vremenu i vredan zapis o ĆardineliĹevoj donkilotovskoj borbi protiv kolektivne amnezije.

Branko Anđić

Beleška o piscu

Mempo Āardineli roĀen je u Resistensiji (Ćako) 1947. godine. Objavio je *La revolucion en bicicleta* (roman, 1980; Seix Barral, 1996), *El cielo con las manos* (roman, 1981; Seix Barral, 1996), *Vidas ejemplares* (pripovetke, 1982), *Luna caliente* (nagrada Premio Nacional za najbolji roman u Meksiku 1983; Seix Barral, 1995), *El genero negro* (esej, 1984), *Que solos se quedan los muertos* (roman, 1985), *Antologia personal* (pripovetke, 1992), *El castigo de Dios* (pripovetke, 1994), *Santo oficio de la memoria* (roman, VIII meĀunarodna nagrada „Romulo Gallegos” 1993; Seix Barral, 1997), *Imposible equilibrio* (roman, Planeta, 1998) i *Cuentos completos* (Seix Barral, 1999). NagraĀivan je viŐe puta a njegova dela su prevedena na veliki broj jezika.

Sadržaj

Jedan

Dva

Tri

Četiri

Pet

Šest

Sedam

Osam

Devet

Deset

Jedanaest

Dvanaest

Trinaest

Četrnaest

Petnaest

Šesnaest

Epilog

Amoralna trilogija Mempa Đardineliija

Beleška o piscu